

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра української мови і літератури

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Для напрямку/спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
035.01 Філологія (Українська мова та література)

Автор:

доцент кафедри української мови

і літератури Гурдуз А. І.

Затверджено на засіданні кафедри від «29» серпня 2018 р.

Миколаїв – 2017

Зміст навчально-методичного комплексу

1. Титульна сторінка.
2. Зміст НМК.
3. Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності.
4. Навчальна програма дисципліни (*знаходиться в окремій папці 21.1-06*).
5. Робоча навчальна програма дисципліни (*знаходиться в окремій папці 21.1-07*).
6. Програми навчальної, технологічної і професійної практик (*не передбачено навчальним планом*).
7. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів.
8. Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо (*навчально-методичний посібник „Історія зарубіжної літератури” (Миколаїв, 2007, у співавт.) знаходиться в окремій папці 21.1-15*).
9. Конспект лекцій з дисципліни.
10. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для контрольних робіт.
11. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
12. Завдання на курсові та дипломні проекти (*не передбачено навчальним планом*).
13. Контрольні завдання до практичних занять, завдання для заліків.
14. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети.
15. Методичні рекомендації та розробки викладача (*навчально-методичний посібник „Історія зарубіжної літератури” (Миколаїв, 2007, у співавт.) знаходиться в окремій папці 21.1-15*).
16. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів (зокрема, банк тестів, теми рефератів, глосарій).
17. Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання (*не передбачено навчальним планом*).
18. Інші матеріали: Концепція курсу.

Список рекомендованої літератури до дисципліни.

Кредит 1. Літературні системи Середніх віків і Ренесансу (філософська база, основні світоглядні чинники, естетика, поетика).

Тема 1. Загальна характеристика літератури Середніх віків. Героїчний епос. Куртуазна лірика. Лицарський роман. Міська середньовічна література. Поезія вагантів та голіардів.

Специфіка середньовіччя. Світогляд середньовічної людини. Ставлення середньовіччя до жінки. Література періоду зрілого феодалізму. Творчість трубадурів, труверів, мінезінгерів. Лицарська поезія. Поезія вагантів.

Попередники Данте. Гвідо Гвініцеллі та Гвідо Кавальканті.

Тема 2. Данте Аліг'єрі. Раннє Відродження в італійській літературі. Творчість Ф. Петрарки. Дж. Боккаччо „Декамерон”.

Література Відродження у Нідерландах. Ренесанс у Франції (Ф.Рабле).

Данте Аліг'єрі. Ідейний зміст «Божественної комедії». Космографія та стиль «Божественної комедії». Данте – співець одухотвореного кохання («Божественна комедія»). Гуманізм епохи Відродження та орієнтація на античність.

Характерні риси епохи Відродження. Раннє Відродження в італійській літературі.

Петрарка – найславніший лірик епохи Відродження. Життя і творчість Петрарки. Канцоньєри Петрарки.

Дж. Боккаччо „Декамерон”.

Література Відродження у Нідерландах.

Література Відродження у Франції (Ф.Рабле).

Тема 3. Іспанська література епохи Сервантеса. Вільям Шекспір.

Іспанська література епохи М. де Сервантеса.

Вільям Шекспір. Сонети та поеми Шекспіра. Трагедії «Ромео і Джульєтта», «Гамлет», „Макбет”, «Клеопатра». Боротьба старого світовідчуття з новим у драмі "Ромео і Джульєтта". "Гамлет" Шекспіра та проблематика трагедії.

Кредит 2. Літературні системи в Західній Європі XVII ст. (ренесансний реалізм, бароко, класицизм).

Тема 4. Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XVII ст.

Література Іспанії. Драматургія: від Лопе де Веги до П.Кальдерона. Поезія.

Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XVII ст. Література Іспанії. Драматургія: від Лопе де Веги до П.Кальдерона (“золотий вік” іспанської драматургії; жанрово-тематичний спектр творів Лопе де Веги (“Фуєте Овехуна”, “Зірка Севільї”, “Собака на сні”) та П.Кальдерона де ла Барки (“Життя – це сон”)).

Поезія іспанського бароко: художній світ Л. де Гонгори-і-Арготе та Ф. де Кеведо-і-Вільєгаса (гонгоризм; “темний стиль”; концептизм).

Художня своєрідність круїзького роману (поняття пікало; лінійна структура та біографічний принцип роману; Кеведо; Гевара).

Тема 5. Під стягом класицизму: французька література XVII ст. Драматургія (П.Корнель, Ж.Расин). Мольєр і Лафонтен: король комедії та король байки у Франції. Геній Дж. Мільтона в англійській і світовій літературі.

Французька література XVII ст. “Поетичне мистецтво” Н.Буало, “ієрархія жанрів”. Драматургія (П.Корнель – “Сід”, Ж.Расин – “Андромаха”; Мольєр).

“Стоактна комедія, втілена на світовій сцені”, та її автор [Лафонтен] (світогляд автора; новий етап у розвитку байки).

Розвиток німецької літератури в XVII ст. Поезія Опіца, Флемінга. Грифіус. Проза Гриммельсгаузена: “Симпліссимус”.

Кредит 3. XVIII ст.: література доби Просвітництва в Західній Європі.

Тема 6. XVIII століття – доба Просвітництва . Стан і тенденції західноєвропейського літературного процесу періоду (Англія, Франція).

Просвітництво в Англії. Стан і тенденції західноєвропейського літературного процесу. Творчість Д.Дефо в англійській літературі (просвітницький класицизм, просвітницький реалізм,

сентименталізм; робінзонада). Перший просвітительський роман Д.Дефо “Робінзон Крузо”. Робінзонада у світовій літературі. Українські варіації.

Трактати і памфлети Дж.Свіфта. Філософсько-сатиричний роман Дж.Свіфта “Мандри Гуллівера”. Зріле Просвітництво та сентименталізм в Англії (Г.Філдинг і Л.Стерн).

Рококо та преромантизм (загальна характеристика; готичний роман, оссіанізм).

Зріле Просвітництво та сентименталізм в Англії (Г.Філдинг і Л.Стерн) (С.Річардсон, Т.Смоллет; «епос приватного життя”, “роман великої дороги”; “подорож серця”). Аналіз роману Г.Філдинга “Історія Тома Джонса, знайди” (питання виховання й розвитку особистості в контексті доби): типологічні паралелі.

Поезія англійського сентименталізму. Р.Бернс (Дж.Томсон, Т.Грей, О.Голдсміт; народність поезії Р.Бернса, світоглядна система митця).

Драма Р.Б.Шерідана (сатирична комедія характерів, її художні принципи).

Французьке Просвітництво. Французька література у XVIII ст. Філософсько-художня творчість Вольтера і Д.Дідро. Ж.-Ж.Руссо та його теорія “природної людини”. Драматична трилогія П.О.К. де Бомарше (періоди французького Просвітництва; вольтер’янство; ірої-комічна сатирична антиклерикальна поема; філософська повість; руссоїзм; “природна людина”).

Творчість Вольтера і Д.Дідро в контексті французького Просвітництва.

«Енциклопедія наук, мистецтв і ремесел» як пам’ятка доби.

Філософські трактати Ж.-Ж.Руссо. “Еміль, або про виховання”. Французький роман I пол. XVIII ст. (роман характерів – А.Р.Лесаж, реально-психологічний – П. де Мариво, А.Ф.Прево, філософський роман-трактат).

Драматична трилогія П.О.К. де Бомарше “Севільський цирульник” – “Весілля Фігаро” – “Злочинна мати” (аналіз динаміки образів провідних дійових осіб трилогії).

Тема 7. Літературне життя Німеччини XVIII ст. та його найяскравіші представники.

Домінантність драматургії: Г.Е.Лессинг і Ф.Шиллер. Гете як титан.

Літературне життя Німеччини XVIII ст. та його найяскравіші представники. Домінування драматургії. Ф.Шиллер (література “бурі і натиску”; “веймарський класицизм”, „Вільгельм Телль”, „Розбійники”, „Підступність і кохання”).

Трактат Г.Е.Лессинга “Лаокоон” і його трагедія “Емілія Галотті”.

Гете (універсальний геній, його еволюція; “Страждання молодого Вертера”; “Фауст” і фаустіана). Порівняльний аналіз лірики Ф.Шиллера і Й.В.Гете; балади Ф.Шиллера “Рукавичка”, “Полікратів перстень”, “Кубок”, “Івікові лелеки”.

Ф.Шиллер та Й.В.Гете в Україні (переклади, дослідження) Час сентименталізму в європейській літературі, його “автори” та герої. Серед титанів. Й.В.Гете. Фауст. Світова фаустіана.

Витяг з ОКХ

Бакалавр повинен *знати*:

складові літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії світової літератури Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст., визначальні явища і жанри цього періоду.

Бакалавр повинен *уміти*: аналізувати твори в єдності їх змісту й художньої форми, володіти літературознавчою термінологією.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває відповідними компетентностями:

I. Фахові:

- знати складові світового літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії літератур Західної Європи Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст., визначальні явища і жанри цих мистецьких періодів;
- знати характерні особливості індивідуальних стилів письменників-романтиків, реалістів і модерністів; тенденції пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- визначати риси поетики творів Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст.; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях, повістях, романах тощо рис указаних періодів;
- висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури;
- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;
- уміти розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- знати закономірності пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку;
- уміти встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;
- знати методологічні й теоретичні основи методики навчання світової літератури;
- критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- уміти проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі;
- виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі;
- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу;
- виявляти діалог вітчизняної культурно-літературної системи з аналогічними зарубіжними;
- уміти виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

II. Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- вміти застосовувати набуті під час вивчення навчальної дисципліни знання, вміння і навички у практиці шкільного викладання літератури;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;
- мати вміння наукової організації педагогічної праці.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ Н. І. Василькова

5 вересня 2018 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 «Середня освіта»

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

освітня програма Українська мова та література;

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 «Філологія»

035.01 українська мова та література

освітня програма Українська мова і література

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Гурдуз Андрій Іванович, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол від “29” серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри
української мови і літератури _____ (Філатова О. С.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол № 1 від «30» серпня 2018 року

Голова навчально-методичної комісії _____ (Мхитарян О. Д.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «05» вересня 2018 року

Голова навчально-методичної комісії університету _____ Василькова Н. І.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни „Історія світової літератури” складена Гурдузом А. І. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальностей 014.01 Середня освіта (Українська мова і література); 035 «Філологія» 035.01 українська мова та література.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є своєрідність світового літературного процесу Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст., його особливості, репрезентативні літературні твори митців указанного періоду.

Міждисциплінарні зв'язки: комплекс літературознавчих і мовознавчих дисциплін, історія, етнографія, психологія, філософія.

Програма навчальної дисципліни складається з 3 кредитів:

Кредит 1. Літературні системи Середніх віків і Ренесансу

Кредит 2. Літературні системи в Західній Європі XVII ст. (ренесансний реалізм, бароко, класицизм).

Кредит 3. XVIII ст.: література доби Просвітництва в Західній Європі.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія світової літератури» є ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку зарубіжного літературного процесу Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст.; законами естетики і поетики названих мистецьких періодів, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міжлітературних зв'язках і зв'язках з українською літературною; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератур Західної Європи, рецепції їх мистецьких набутків вітчизняною культурно-літературною системою;

виховання у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формування формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури.

1.2. Завдання:

- ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками всесвітнього літературного процесу вказаних періодів;
- закріпити знання літературознавчих понять;
- розкрити характерні особливості індивідуального стилю митців;
- вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанрово-видового спектру;
- підвищувати рівень знань студентів із світової культури і літератури вказаного періоду;
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність;
- спрямовувати увагу на ознайомлення з кращими зразками перекладів творів світового письменства українською мовою та з творчістю майстрів художнього перекладу;
- формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо;
- розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із предметною галуззю та розуміння професійної діяльності; вміння здійснювати аналіз зарубіжних художніх творів жанро-видового спектру, оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства. Курсу «Історія світової літератури» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу – «Методологія та організація наукових досліджень», «Історія української літератури», «Теорія літератури».

— Робоча програма навчальної дисципліни складається з 3-х кредитів.

Результати навчання:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- уміння оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства; здійснювати літературознавчий аналіз художніх творів світової літератури;
- здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми в галузі філології та динаміки її розвитку;
- здатність проведення досліджень на належному рівні.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальні компетентності:

- Здатність до навчання.
- Здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень.
- Здатність до аналізу і синтезу.
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- Здатність застосовувати знання на практиці.

II. Фахові компетентності:

- Знання складових світового літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії літератур Західної Європи Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст., визначальних явищ і жанрів цих мистецьких періодів.
- Знання характерних особливостей індивідуальних стилів письменників-романтиків, реалістів і модерністів; тенденцій пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби.
- Уміння визначати риси поезики творів Середніх Віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст.; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях, повістях, романах тощо рис указаних періодів.
- Уміти висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури.
- Знання термінологічного апарату навчальної дисципліни.
- Здатність володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми.
- Уміння розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- Спроможність порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку.
- Уміння встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів.
- Знання методологічних і теоретичних основ методики навчання світової літератури.
- Здатність критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки.
- Уміння проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі.
- Уміння виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі.
- Здатність використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів.
- Спроможність здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу.
- Уміння виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання.
- Здатність аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу.
- Здатність удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви.
- Уміння виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Літературні системи Середніх віків і Ренесансу (філософська база, основні світоглядні чинники, естетика, поетика).

Тема 1. Загальна характеристика літератури Середніх віків. Героїчний епос. Куртуазна лірика. Лицарський роман. Міська середньовічна література. Поезія вагантів та голіардів.

Специфіка середньовіччя. Світогляд середньовічної людини. Ставлення середньовіччя до жінки. Література періоду зрілого феодалізму. Творчість трубадурів, труверів, мінезингерів. Лицарська поезія. Поезія вагантів.

Попередники Данте. Гвідо Гвініцеллі та Гвідо Кавальканті.

Тема 2. Данте Аліг'єрі. Раннє Відродження в італійській літературі. Творчість Ф. Петрарки. Дж. Боккаччо „Декамерон”.

Література Відродження у Нідерландах. Ренесанс у Франції (Ф.Рабле).

Данте Аліг'єрі. Ідейний зміст «Божественної комедії». Космографія та стиль «Божественної комедії». Данте – співець одухотвореного кохання («Божественна комедія»). Гуманізм епохи Відродження та орієнтація на античність.

Характерні риси епохи Відродження. Раннє Відродження в італійській літературі.

Петрарка – найславніший лірик епохи Відродження. Життя і творчість Петрарки. Канцоньєри Петрарки.

Дж. Боккаччо „Декамерон”.

Література Відродження у Нідерландах.

Література Відродження у Франції (Ф.Рабле).

Тема 3. Іспанська література епохи Сервантеса. Вільям Шекспір.

Іспанська література епохи М. де Сервантеса.

Вільям Шекспір. Сонети та поеми Шекспіра. Трагедії «Ромео і Джульєтта», «Гамлет», „Макбет”, «Клеопатра». Боротьба старого світовідчуття з новим у драмі "Ромео і Джульєтта". "Гамлет" Шекспіра та проблематика трагедії.

Кредит 2. Літературні системи в Західній Європі XVII ст. (ренесансний реалізм, бароко, класицизм).

Тема 4. Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XVII ст.

Література Іспанії. Драматургія: від Лопе де Веги до П.Кальдерона. Поезія.

Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XVII ст. Література Іспанії. Драматургія: від Лопе де Веги до П.Кальдерона (“золотий вік” іспанської драматургії; жанрово-тематичний спектр творів Лопе де Веги (“Фуєте Овехуна”, “Зірка Севільї”, “Собака на сні”) та П.Кальдерона де ла Барки (“Життя – це сон”)).

Поезія іспанського бароко: художній світ Л. де Гонгори-і-Арготе та Ф. де Кеведо-і-Вільєгаса (гонгоризм; “темний стиль”; концептизм).

Художня своєрідність кругийського роману (поняття пікало; лінійна структура та біографічний принцип роману; Кеведо; Гевара).

Тема 5. Під стягом класицизму: французька література XVII ст. Драматургія (П.Корнель, Ж.Расин). Мольєр і Лафонтен: король комедії та король байки у Франції. Геній Дж. Мільтона в англійській і світовій літературі.

Французька література XVII ст. “Поетичне мистецтво” Н.Буало, “ієрархія жанрів”. Драматургія (П.Корнель – “Сід”, Ж.Расин – “Андромаха”; Мольєр).

“Стоактна комедія, втілена на світовій сцені”, та її автор [Лафонтен] (світогляд автора; новий етап у розвитку байки).

Розвиток німецької літератури в XVII ст. Поезія Опіца, Флемінга. Грифіус. Проза Гриммельсгаузена: “Симпліссимус”.

Кредит 3. XVIII ст.: література доби Просвітництва в Західній Європі.

Тема 6. XVIII століття – доба Просвітництва . Стан і тенденції західноєвропейського літературного процесу періоду (Англія, Франція).

Просвітництво в Англії. Стан і тенденції західноєвропейського літературного процесу. Творчість Д.Дефо в англійській літературі (просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм; робінзонада). Перший просвітительський роман Д.Дефо “Робінзон Крузо”. Робінзонада у світовій літературі. Українські варіації.

Трактати і памфлети Дж.Свіфта. Філософсько-сатиричний роман Дж.Свіфта “Мандри Гуллівера”. Зріле Просвітництво та сентименталізм в Англії (Г.Філдинг і Л.Стерн).

Рококо та преромантизм (загальна характеристика; готичний роман, оссіанізм).

Зріле Просвітництво та сентименталізм в Англії (Г.Філдинг і Л.Стерн) (С.Річардсон, Т.Смоллет; «епос приватного життя», “роман великої дороги”; “подорож серця”). Аналіз роману Г.Філдинга “Історія Тома Джонса, знайди” (питання виховання й розвитку особистості в контексті доби): типологічні паралелі.

Поезія англійського сентименталізму. Р.Бернс (Дж.Томсон, Т.Грей, О.Голдсміт; народність поезії Р.Бернса, світоглядна система митця).

Драма Р.Б.Шерідана (сатирична комедія характерів, її художні принципи).

Французьке Просвітництво. Французька література у XVIII ст. Філософсько-художня творчість Вольтера і Д.Дідро. Ж.-Ж.Руссо та його теорія “природної людини”. Драматична трилогія П.О.К. де Бомарше (періоди французького Просвітництва; вольтер’янство; ірої-комічна сатирична антиклерикальна поема; філософська повість; руссоїзм; “природна людина”).

Творчість Вольтера і Д.Дідро в контексті французького Просвітництва.

«Енциклопедія наук, мистецтв і ремесел» як пам’ятка доби.

Філософські трактати Ж.-Ж.Руссо. “Еміль, або про виховання”. Французький роман I пол. XVIII ст. (роман характерів – А.Р.Лесаж, реально-психологічний – П. де Мариво, А.Ф.Прево, філософський роман-трактат).

Драматична трилогія П.О.К. де Бомарше “Севільський цирульник” – “Весілля Фігаро” – “Злочинна мати” (аналіз динаміки образів провідних дійових осіб трилогії).

Тема 7. Літературне життя Німеччини XVIII ст. та його найяскравіші представники.

Домінантність драматургії: Г.Е.Лессинг і Ф.Шиллер. Гете як титан.

Літературне життя Німеччини XVIII ст. та його найяскравіші представники. Домінування драматургії. Ф.Шиллер (література “бурі і натиску”; “веймарський класицизм”, „Вільгельм Телль”, „Розбійники”, „Підступність і кохання”).

Трактат Г.Е.Лессинга “Лаокоон” і його трагедія “Емілія Галотті”.

Гете (універсальний геній, його еволюція; “Страждання молодого Вертера”; “Фауст” і фаустіана). Порівняльний аналіз лірики Ф.Шиллера і Й.В.Гете; балади Ф.Шиллера “Рукавичка”, “Полікратів перстень”, “Кубок”, “Івікові лелеки”.

Ф.Шиллер та Й.В.Гете в Україні (переклади, дослідження) Час сентименталізму в європейській літературі, його “автори” та герої. Серед титанів. Й.В.Гете. Фауст. Світова фаустіана.

3. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Гурдуз А.І. Зарубіжна література XVII–XVIII ст. : навч.-метод. посіб. / А.І.Гурдуз, Т.М.Ружеви́ч. – Миколаїв : Іліон, 2007. – 88 с. (15 прим. у бібл.).
2. Навчально-методичний комплекс „Історія світової літератури”. – Режим доступу до електронного варіанта: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> .
3. Гурдуз А., Косенчук О. Дон Кіхот і донкіхотство: сучасний український погляд і варіація // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. пр. – Вип. 24. – Ч. 1 / редкол. : А.В.Козлов (відп. ред.) та ін. – К. : Акцент, 2006. – С. 379-387.

Базова

1. Давиденко Г.Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття / Давиденко Г.Й. Величко М.О. – К., 2007 (10 прим. у бібл.).
2. Жирминская Н.А., Плавский З.И., Разумовская М.В. и др. История зарубежной литературы 17 в. – М., 2001.
3. Ніколенко О.М. Бароко. Класицизм. Просвітництво. – Х., 2003.

4. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX сторіччя. – Х., 2007.
5. Алексеев М.П. Средневековая литература Англии и Шотландии. – М., 1984.
6. Алексеев М.П., Жирмунский В.М., Мокульский С.С., Смирнов А.А. История зарубежной литературы: Средние века и Возрождение. – М., 1999.
7. Артамонов С.Д. История зарубежной литературы XVII-XVIII вв.: Учеб. для пед. ин-тов. – М.: Просв., 1988. – 608 с.
8. Западноевропейская литература XVII века. Хрестоматия / сост. Б.И.Пуришев. – М., 2002.
9. Зарубежная литература XVIII в.: Хрестоматия: Учеб. пособие для вузов: в 2 т. / сост. Б.И. Пуришев и др. – М.: Высш. школа, 1988.
10. Зарубежная литература второго тысячелетия, 1000-2000: Учеб. пособие для фак. филол. проф. / Под ред. Л.Г.Андреева. – М.: Высш. школа, 2001. – 333 с.
11. История зарубежной литературы XVIII века: учеб. / под ред. Л.В.Сидоренко. – М.: Высш. школа, 1999. – 352 с.
12. История зарубежной литературы XVIII века: Учеб. для филол. спец. вузов / под ред. З.И.Плавскина. – М.: Высш. школа, 1991. – 335 с.
13. История зарубежной литературы XVIII века: Учеб. пособие по спец. «Филология» / А.Н.Горбунов; под ред. Н.Т.Пахсарьян. – М.: Высш. школа, 2005. – 486 с.
14. Курціус Е.Р. Європейська література і латинське Середньовіччя / Е.Р.Курціус ; пер. з нім. А. Онишко. – Львів : Літопис, 2007. – 752 с.
15. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения / А.Ф. Лосев. – М.: Мысль, 1998. – 623 с.
16. Маген Ж.-М. Шекспир / Жан-Мари Маген, Анжела Маген. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1994. – 447 с.
17. Михальская Н.П., Аникин Г.В. История английской литературы: Учеб. для гуманит. фак. вузов. – М.: Академия, 1998. – 516 с.
18. Прокаєв Ф.І. та ін. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження / Прокаєв Ф.І., Кучинський Б.В., Булаховська Ю.Л., Долганев І.В.- К., 1994.
19. Разумовская М.В. и др. Литература XVII-XVIII веков: Учеб. для студ. филол. фак. вузов / М.В.Разумовская, Г.В.Синило, С.В.Солодовников; под ред. Я.Засурского. – Минск: Университетское, 1989. – 286 с.
20. Шаповалова М.С., Рубанова Г.Л., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. – Львів, 1993.
21. Штейн А.Л. Литература испанского бароко. – М., 1983.

Допоміжна

Наукова та методична література

1. Брандерс Г. Шекспир. Жизнь и произведения / Г. Брандерс. – М.: Алгоритм, 1997. – 736 с.
2. Габлевич М. Шекспірів Ерос життя і творчості / М. Габлевич // Шекспір В. Сонети / Вільям Шекспір ; пер. з англ. Д. Павличка. – Львів : Літопис, 1998. – С. 171–205.
3. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры / А.Я. Гуревич. – М.: Искусство, 1984. – 350 с.
4. Гуревич А.Я. Проблема средневековой народной культуры. – М., 1981.
5. Лімборський І.В. Західноєвропейське просвітництво XVIII ст. і українська література // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – № 12. – С.34-40.
6. Мелетинский Е.М. Средневековый роман: Происхождение и классические формы. – М., 1983.
7. Пронкевич О. Дон Кіхот і націєтворення // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2006. – № 3. – С.73-86.
8. Пронкевич О. Іспанська література першої половини XX ст. у пошуках національної ідентичності: український погляд // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях, та колегіумах. – 2003. – № 1. – С.63-71.
9. Павлова Т.А. Милтон. – М.: РОССПЭН, 1997. – 480 с.
10. Хлодовский Р.И. Декамерон: Поэтика и стиль. – М., 1982.
11. Шаповалова М.С. Шекспір в українській літературі. – Львів, 1976.
12. Шалагінов Б. Література XVIII ст. // Вікно в світ. – 1999. – № 1. – С.22-28.
13. Шалагінов Б.Б. Творчість письменників Бароко // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2004. – № 1. – С.12-16.

14. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник . в 2 т. / за ред. Н.Михальської та Б.Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005.
15. Літературознавча енциклопедія: в 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 624 с.
16. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т.Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
17. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1985. – 364 с.
18. Терміни іспанської барокової поезії: Луїс де Гонгору, Педро Кальдерон, Хуана Інес де ла Крус // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 12. – С. 32-33.

Довідкова література

1. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І .Ковалів]. – Т.1. – К. : Академія, 2007. – 608 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І .Ковалів]. – Т. 2. – К. : Академія, 2007. – 624 с.

Електронні ресурси

- Електронна бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
- Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
- Національна бібліотека України з віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>
- Сайт <http://philolog.in.ua>

Інформаційні ресурси

1. Посилання на сайти викладача: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> ; <http://mehmat.mnu.mk.ua/sp/uml10> .

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання:

виконання усних / письмових / комбінованих, тестових завдань; проведення контрольної роботи (КР); написання повідомлень, рефератів тощо.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н. І. Василькова
5 вересня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітня програма Українська мова та література;
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 «Філологія»
035.01 українська мова та література
освітня програма Українська мова і література

2018–2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної нормативної дисципліни «Історія світової літератури» для студентів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 «Середня освіта» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література); галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 «Філологія» 035.01 українська мова та література.

Розробник: Гурдуз Андрій Іванович, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент _____ (Гурдуз А. І.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри _____ (Філатова О. С.)

«29» серпня 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка; 03 Гуманітарні науки	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – реферат, аналіз художніх творів	Спеціальність 014 «Середня освіта»; 035 «Філологія» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література); 035.01 українська мова та література	<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
<i>Семестр</i>		
2-й		
<i>Лекції</i>		
Загальна кількість годин – 90		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 8		10 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		20 год.
		<i>Консультації</i>
		<i>Самостійна робота</i>
		60 год.
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (33,3% / 76,7%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку світового літературного процесу Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст.; законами естетики і поезики названих мистецьких епох, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міжлітературних зв'язках і зв'язках з українською літературною; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератур Західної Європи, рецепції їх мистецьких набутків вітчизняною культурно-літературною системою;

виховання у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками всесвітнього літературного процесу;
- закріпити знання літературознавчих понять;
- розкрити характерні особливості індивідуального стилю митців;
- вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанрово-видового спектру;
- підвищувати рівень знань студентів із світової культури і літератури вказаного періоду;
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність;
- спрямовувати увагу на ознайомлення з кращими зразками перекладів творів світового письменства українською мовою та з творчістю майстрів художнього перекладу;
- формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо;
- розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із предметною галуззю та розуміння професійної діяльності; вміння здійснювати аналіз зарубіжних художніх творів жанро-видового спектру, оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства. Курсу «Історія світової літератури» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу – «Методологія та організація наукових досліджень», «Історія української літератури», «Теорія літератури».

– Робоча програма навчальної дисципліни складається з 3-х кредитів.

Результати навчання:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- уміння оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства; здійснювати літературознавчий аналіз художніх творів світової літератури;
- здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми в галузі філології та динаміки її розвитку;
- здатність проведення досліджень на належному рівні.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальні компетентності:

- Здатність до навчання.
- Здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень.
- Здатність до аналізу і синтезу.
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- Здатність застосовувати знання на практиці.

II. Фахові компетентності:

- Знання складових світового літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії літератур Західної Європи Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст., визначальних явищ і жанрів цих мистецьких періодів.

- Знання характерних особливостей індивідуальних стилів письменників-романтиків, реалістів і модерністів; тенденцій пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби.
- Уміння визначати риси поетики творів Середніх Віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст.; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях, повістях, романах тощо рис указаних періодів.
- Уміти висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури.
- Знання термінологічного апарату навчальної дисципліни.
- Здатність володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми.
- Уміння розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- Спроможність порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку.
- Уміння встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів.
- Знання методологічних і теоретичних основ методики навчання світової літератури.
- Здатність критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки.
- Уміння проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі.
- Уміння виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі.
- Здатність використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів.
- Спроможність здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу.
- Уміння виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання.
- Здатність аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу.
- Здатність удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй явища.
- Уміння виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Літературні системи Середніх віків і Ренесансу (філософська база, основні світоглядні чинники, естетика, поетика).

Тема 1. Загальна характеристика літератури Середніх віків.

Героїчний епос. Куртуазна література. Лицарська література. Творчість трубадурів, труверів, мінезингерів. Лицарська поезія. Поезія вагантів. Попередники Данте. Гвідо Гвініцеллі та Гвідо Кавальканті.

Тема 2. Данте Аліг'єрі. Ідейний зміст «Божественної комедії». Космографія та стиль «Божественної комедії».

Характерні риси епохи Відродження. Раннє Відродження в італійській літературі. Петрарка – найславніший лірик епохи Відродження. Дж. Боккаччо „Декамерон”.

Література Відродження у Нідерландах. Література Відродження у Франції (Ф.Рабле).

Тема 3. Іспанська література епохи М. де Сервантеса.

Вільям Шекспір. Сонети та поеми Шекспіра. Трагедії «Ромео і Джульєтта», «Гамлет», „Макбет”.

Кредит 2. Літературні системи в Західній Європі XVII ст. (ренесансний реалізм, бароко, класицизм).

Літературні системи в Західній Європі XVII-XVIII ст. (ренесансний реалізм, бароко, класицизм, Просвітництво).

Тема 4. Література ренесансного реалізму. Бароко та його різновиди. Творчість Л. де Гонгори та П. Кальдерона.

Тема 5. Літературний процес XVII ст. Класицизм. Трагедії Ж. Расіна і П. Корнеля.

Творчість Мольєра як найвище досягнення французької літератури XVII ст.

Тема 6. Література XVIII ст. та ідейний рух Просвітництва в Англії. Література сентименталізму. Художня своєрідність романів Л. Стерна.

Кредит 3. XVIII ст.: література доби Просвітництва в Західній Європі

Література Франції XVIII ст. Літературно-філософська діяльність Вольтера. Філософсько-художня творчість Д. Дідро. Ж.-Ж. Руссо та його концепція “природної людини”.

Тема 7. Література німецького Просвітництва.

Естетичні засади театру Г. Е. Лессинга. Ідейна спрямованість і художні особливості творчості Ф. Шіллера. Жанрово-стильове розмаїття творчості Й. В. Гете. Рух «бурі й натиску» та його вплив на розвиток німецької літератури.

4. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин				
	Усьо го	у тому числі			
		л	п	конс	ср
1	2	3	4	5	6
Кредит 1. Літературні системи Середніх віків і Ренесансу (філософська база, основні світоглядні чинники, естетика, поетика)					
Тема 1. Загальна характеристика літератури Середніх віків. Героїчний епос раннього Середньовіччя. Куртуазна лірика. Лицарський роман. Міська середньовічна література. Поезія вагантів та голіардів.	9	1	2		6
Тема 2. Данте Аліг'єрі. Раннє Відродження в італійській літературі. Творчість Ф. Петрарки. Дж. Боккаччо „Декамерон”. Література Відродження у Нідерландах. Ренесанс у Франції (Ф.Рабле).	12	2	4		6
Тема 3. Іспанська література епохи Сервантеса. Вільям Шекспір.	9	1	2		6
Усього за кредит 1	30	4	8		18
Кредит 2. Літературні системи в Західній Європі XVII ст. (ренесансний реалізм, бароко, класицизм).					
Тема 4. Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XVII ст. Література Іспанії. Драматургія: від Лопе де Веги до П.Кальдерона. Поезія.	13	1	2		10
Тема 5. Під стягом класицизму: французька література XVII ст. Драматургія (П.Корнель, Ж.Расин). Мольєр і Лафонтен: король комедії та король байки у Франції. Геній Дж. Мільтона в англійській і світовій літературі. Розвиток німецької літератури в XVII ст.	17	2	4		11
Усього за кредит 2	30	3	6		21
Кредит 3. XVIII ст.: література доби Просвітництва в Західній Європі					
Тема 6. XVIII століття – доба Просвітництва. Стан і тенденції західноєвропейського літературного процесу періоду. (Творчість Д.Дефо і Дж.Свіфта в англійській літературі. Зріле Просвітництво та сентименталізм в Англії (Г.Філдинг і Л.Стерн). Поетичний світ Р.Бернса. Драма Р.Б.Шеридана. Французька література у XVIII ст. Філософсько-художня творчість Монтеск'є і Вольтера. Дені Дидро: “Енциклопедія...” та інші твори. Феномен Ж.-Ж. Руссо в літературі та концепція “природної людини” митця. До інших берегів: зміст таланту П.О.К. де Бомарше у його драматичній трилогії).	17	2	4		11
Тема 7. Літературне життя Німеччини XVIII ст. та його найяскравіші представники. Домінантність драматургії: Г.Е.Лессинг і Ф.Шиллер. Гете як титан.	13	1	2		10
Усього за кредит 3	30	3	6		21
Усього	90	10	20		60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Літературні системи Середніх віків і Ренесансу	
1.	„Пісня про Роланда” – зразок героїчного епосу.	1
	„Тристан та Ізольда” як лицарський роман.	1
2.	Поетика і філософія “Божественної комедії” Данте Аліґ’єрі.	2
3	Художні особливості роману Француа Рабле “Гаргантюа і Пантагрюель”.	2
4.	„Вічні” питання трагедії Вільяма Шекспіра.	2
	Кредит 2. Літературні системи в Західній Європі XVII ст. (ренесансний реалізм, бароко, класицизм)	
5.	Лопе де Вега і Кальдерон де ла Барка: два обличчя іспанської драматургії.	2
6.	Під стягом класицизму: творчість Ж.Расіна та Мольєра	2
7.	Бунтівний геній Джона Мільтона у світовій літературі. Епопея “Втрачений рай”.	2
	Кредит 3. XVIII ст.: література доби Просвітництва в Західній Європі	
8.	Перший просвітительський роман Д.Дефо “Робінзон Крузо” та філософсько-сатиричний роман Дж.Свіфта “Мандри Гуллівера”.	2
9.	Творчість Вольтера і Д.Дідро в контексті французького Просвітництва.	2
10.	Моральні імперативи і стильові акценти драматургії Ф.Шиллера.	1
	Серед титанів. Й.В. Гете. Фауст	1
	Всього	20

4. Самостійні роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Літературні системи Середніх віків і Ренесансу	
1	Художні особливості роману Джованні Боккаччо „Декамерон” (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	2
2	Поезія “Плеяди” (доповідь, поезії напам’ять)	2
3	Роман Мігеля де Сервантеса “Дон Кіхот” (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	3
4	Поезія іспанського бароко: художній світ Л. де Гонгори-і-Арготе та Ф. де Кеведо-і-Вільєгаса (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	1
	Кредит 2. Літературні системи в Західній Європі XVII ст. (ренесансний реалізм, бароко, класицизм)	
5	П’єси Л. де Веги “Зірка Севільї” та “Собака на сіні”: проблемно-тематичний аналіз	2
6	“Стоактна комедія, втілена на світовій сцені”, та її автор [Лафонтен] (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	2
7	«Історія Тома Джонса, знайди» як роман виховання Генрі Філдинга (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	3
8	Поезія англійського сентименталізму. Р.Бернс (доповідь, поезії напам’ять)	2
9	Драма Р.Б.Шеридана (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	3
	Кредит 3. XVIII ст.: література доби Просвітництва в Західній Європі	
10	Драматична трилогія П.О.К. де Бомарше “Севільський цирульник” – “Весілля Фігаро” – “Злочинна мати” (зіставна характеристика образів / аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді). Або: Ідейно-художній аналіз трагедії Е.Г.Лессинга “Емілія Галотті” (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	2

11	Час сентименталізму в європейській літературі, його “автори” та герої (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	3
12	Специфіка розвитку німецької поезії і прози в XVII ст. (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді). Або: Г.Е.Лессинг та його “Лаокоон” (реферат)	2
13	Порівняльний аналіз лірики Ф.Шиллера і Й.В.Гете. Балади Ф.Шиллера (доповідь, поезії напам’ять). Або: Поезія Дж.Мільтона (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	2
14	Французький роман I пол. XVIII ст. (аналітичний огляд визначених питань: письмові відповіді)	2
Всього		60

7. Індивідуальні завдання

Реферат, художній аналіз творів різних жанрів, виконання творчих завдань, добір ілюстративного матеріалу.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Відповідно розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

Поточне тестування та самостійна робота			Контрольні роботи	Екзамен	Накопичувальні бали/ Сума
Крд.1	Крд.2	Крд.3	2*50 = 100	120	300/100
27	26	27			

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Оцінка виставляється відповідно до чинного положення за чотирибальною системою, "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

1. "Відмінно".

Студент володіє набутими знаннями та використовує їх для вирішення нової навчальної проблеми. Оцінка „відмінно” передбачає повні відповіді на всі запропоновані в програмі питання з наведенням необхідних теоретико-методологічних передумов, вираженим творчим підходом до вирішення проблеми, зазначенням прикладів, які б ілюстрували відповідний аспект певного питання. Студент виявляє розуміння історико-літературних явищ і процесів; робить аргументовані

висновки; характеризує історико-літературні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації. Вміє:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- аналізувати й оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, системно і повно;
- аргументовано висловлювати свої думки, вміти формулювати висновки;
- виявляти творчий підхід до виконання завдань;
- правильно оформити письмову роботу.

2. "Добре".

Студент у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти, формулює та обґрунтовує нескладні висновки; може дати порівняльну характеристику літературних явищ, дає визначення поняттям; самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки явищ і процесів; може узагальнювати й застосовувати знання, але припускається певних негрубих помилок чи неточностей у відповідях, не ілюструє свої відповіді прикладами. У роботі виконано переважну більшість поставлених завдань (не менш як дві третини), виявлено належні знання, вміння й навички порівняльного вивчення художніх творів.

3. "Задовільно".

Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, вміє застосовувати знання у стандартних ситуаціях. Студент самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику мовному або літературному явищу (за алгоритмом); правильно вживає літературознавчі терміни. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно.

У роботі виконано не менш як одну третину поставлених завдань, коли студент володіє основами літературознавчого зіставлення і не може на практиці застосувати теоретичні знання, навести приклади обговорюваних у роботі мистецьких явищ і процесів; проводить можливі й переважно (частково) правильні зіставлення творів чи інших явищ міжлітературного процесу і не демонструє при цьому певні теоретичні знання.

4. "Незадовільно".

Студент не володіє навчальним матеріалом, не зміг виконати жодного з поставлених питань, не володіє теоретичними знаннями і практичними вміннями компаративного аналізу художніх творів.

При оцінюванні контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- а) оцінка «відмінно» ставиться за правильне виконання всіх завдань;
- б) оцінка «добре» ставиться за виконання 75 % усіх завдань;
- в) оцінка «задовільно» ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- г) оцінка «незадовільно» ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

- “5” – 45-50 балів;
- “4” – 38-44 бали;
- “3” – 25-37 балів;
- “2” – 1-24 балів

9. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Компаративний, фундаментальний, комбінований, пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу навчального матеріалу, репродуктивний, інтертекстуальний, міфопоетичний, культурно-історичний, описовий, герменевтичний методи навчання.

11. Методичне забезпечення

1. Гурдуз А.І. Зарубіжна література XVII–XVIII ст. : навч.-метод. посіб. / А.І.Гурдуз, Т.М.Ружевиц. – Миколаїв : Іліон, 2007. – 88 с. (15 прим. у бібл.).
2. Навчально-методичний комплекс „Історія світової літератури”. – Режим доступу до електронного варіанта: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> .
3. Гурдуз А., Косенчук О. Дон Кіхот і донкіхотство: сучасний український погляд і варіація // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. пр. – Вип. 24. – Ч. 1 / редкол. : А.В.Козлов (відп. ред.) та ін. – К. : Акцент, 2006. – С. 379-387.

Базова

1. Давиденко Г.Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття / Давиденко Г.Й. Величко М.О. – К., 2007 (10 прим. у бібл.).
2. Жирминская Н.А., Плавский З.И., Разумовская М.В. и др. История зарубежной литературы 17 в. – М., 2001.
3. Ніколенко О.М. Бароко. Класицизм. Просвітництво. – Х., 2003.
4. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX сторіччя. – Х., 2007.
5. Алексеев М.П. Средневековая литература Англии и Шотландии. –М.,1984.
6. Алексеев М.П., Жирмунский В.М., Мокульский С.С., Смирнов А.А. История зарубежной литературы: Средние века и Возрождение. – М., 1999.
7. Артамонов С.Д. История зарубежной литературы XVII-XVIII вв.: Учеб. для пед. ин-тов. – М. : Просв., 1988. – 608 с.
8. Западноевропейская литература XVII века. Хрестоматия / сост. Б.И.Пуришев. – М., 2002.
9. Зарубежная литература XVIII в.: Хрестоматия: Учеб. пособие для вузов: в 2 т. / сост. Б.И. Пуришев и др. – М.: Высш. школа, 1988.
10. Зарубежная литература второго тысячелетия, 1000-2000: Учеб. пособие для фак. филол. проф. / Под ред. Л.Г.Андреева. – М.: Высш. школа, 2001. – 333 с.
11. История зарубежной литературы XVIII века : учеб. / под ред. Л.В.Сидоренко. – М. : Высш. школа, 1999. – 352 с.
12. История зарубежной литературы XVIII века : Учеб. для филол. спец. вузов / под ред. З.И.Плавскина. – М.: Высш. школа, 1991. – 335 с.
13. История зарубежной литературы XVIII века: Учеб. пособие по спец. «Филология» / А.Н.Горбунов; под ред. Н.Т.Пахсарьян. – М.: Высш. школа, 2005. – 486 с.
14. Курціус Е.Р. Європейська література і латинське Середньовіччя / Е.Р.Курціус ; пер. з нім. А. Онишко. – Львів : Літопис, 2007. – 752 с.
15. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения / А.Ф. Лосев. – М. : Мысль, 1998. – 623 с.
16. Маген Ж.-М. Шекспир / Жан-Мари Маген, Анжела Маген. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1994. – 447 с.
17. Михальская Н.П., Аникин Г.В. История английской литературы: Учеб. для гуманитар. фак. вузов. – М.: Академия, 1998. – 516 с.
18. Прокаєв Ф.І. та ін. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження / Прокаєв Ф.І., Кучинський Б.В., Булаховська Ю.Л., Долганев І.В.- К., 1994.
19. Разумовская М.В. и др. Литература XVII-XVIII веков : Учеб. для студ. филол. фак. вузов / М.В.Разумовская, Г.В.Синило, С.В.Солодовников ; под ред. Я.Засурского. – Минск: Университетское, 1989. – 286 с.
20. Шаповалова М.С., Рубанова Г.Л., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. – Львів, 1993.
21. Штейн А.Л. Литература испанского бароко. – М., 1983.

Допоміжна
Наукова та методична література

1. Брандерс Г. Шекспир. Жизнь и произведения / Г. Брандерс. – М. : Алгоритм, 1997. – 736 с.
2. Габлевич М. Шекспірів Ерос життя і творчості / М. Габлевич // Шекспір В. Сонети / Вільям Шекспір ; пер. з англ. Д. Павличка. – Львів : Літопис, 1998. – С. 171–205.
3. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры / А.Я. Гуревич. – М. : Искусство, 1984. – 350 с.
4. Гуревич А.Я. Проблема средневековой народной культуры. – М., 1981.
5. Лімборський І.В. Західноєвропейське просвітництво XVIII ст. і українська література // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – № 12. – С.34-40.
6. Мелетинский Е.М. Средневековый роман: Происхождение и классические формы. – М., 1983.
7. Пронкевич О. Дон Кіхот і націєтворення // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2006. – № 3. – С.73-86.
8. Пронкевич О. Іспанська література першої половини XX ст. у пошуках національної ідентичності: український погляд // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях, та колегіумах. – 2003. – № 1. – С.63-71.
9. Павлова Т.А. Милтон. – М.: РОССПЭН, 1997. – 480 с.
10. Хлодовский Р.И. Декамерон: Поэтика и стиль. – М., 1982.
11. Шаповалова М.С. Шекспір в українській літературі. – Львів, 1976.
12. Шалагінов Б. Література XVIII ст. // Вікно в світ. – 1999. – № 1. – С.22-28.
13. Шалагінов Б.Б. Творчість письменників Бароко // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2004. – № 1. – С.12-16.
14. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник . в 2 т. / за ред. Н.Михальської та Б.Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005.
15. Літературознавча енциклопедія: в 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 624 с.
16. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т.Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
17. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1985. – 364 с.
18. Терміни іспанської барокової поезії: Луїс де Гонгору, Педро Кальдерон, Хуана Інес де ла Крус // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 12. – С. 32-33.

Довідкова література

1. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І.Ковалів]. – Т.1. – К. : Академія, 2007. – 608 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І.Ковалів]. – Т. 2. – К. : Академія, 2007. – 624 с.

Електронні ресурси

- Електронна бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
- Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
- Національна бібліотека України з віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>
- Сайт <http://philolog.in.ua>

Інформаційні ресурси

1. Посилання на сайти викладача: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> ; <http://mehmat.mnu.mk.ua/sp/uml10> .

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання:

виконання усних / письмових / комбінованих, тестових завдань; проведення контрольної роботи (КР); написання повідомлень, рефератів тощо.

Засоби діагностики навчальних досягнень студентів

Методи контролю

Контрольна робота (КР): усні / письмові, відкриті / закриті, комбіновані тестові завдання тощо; усне й письмове опитування (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване), підготовка студентами доповідей, захист рефератів.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого кредиту, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх кредитів. Сума балів становить 300: 140 балів за КР + 160 балів за інші види робіт.

Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота							КР	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	120	300/100
25	26	25	26	25	26	25		

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Оцінка виставляється відповідно до чинного положення за чотирибальною системою, "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

1. "Відмінно"

Студент володіє набутими знаннями та використовує їх для вирішення нової навчальної проблеми. Оцінка „відмінно” передбачає повні відповіді на всі запропоновані в білеті питання з наведенням необхідних теоретико-методологічних передумов, вираженням творчим підходом до вирішення проблеми, зазначенням прикладів, які б ілюстрували відповідний аспект певного питання. Студент виявляє розуміння історико-літературних явищ і процесів; робить аргументовані висновки; характеризує історико-літературні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації. Вміє:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- аналізувати й оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, системно і повно;
- аргументовано висловлювати свої думки, вміти формулювати висновки;
- виявляти творчий підхід до виконання завдань;
- правильно оформити письмову роботу.

2. "Добре"

Студент у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти, формулює та обґрунтовує нескладні висновки; може дати порівняльну характеристику літературних явищ, дає визначення поняттям; самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки явищ і процесів; може узагальнювати й застосовувати знання, але припускається певних негрубих помилок чи неточностей у відповідях, не ілюструє свої відповіді прикладами. У роботі виконано переважну більшість поставлених завдань (не менш як дві третини), виявлено належні знання, вміння й навички порівняльного вивчення художніх творів.

3. "Задовільно"

Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, вміє застосовувати знання у стандартних ситуаціях. Студент самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику мовному або літературному явищу (за алгоритмом); правильно вживає літературознавчі терміни. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно.

У роботі виконано не менш як одну третину поставлених завдань, коли студент володіє основами літературознавчого зіставлення і не може на практиці застосувати теоретичні знання, навести приклади обговорюваних у роботі мистецьких явищ і процесів; проводить можливі й переважно (частково) правильні зіставлення творів чи інших явищ міждисциплінарного процесу і не демонструє при цьому певні теоретичні знання.

4. "Незадовільно"

Студент не володіє навчальним матеріалом, не зміг виконати жодного з поставлених питань, не володіє теоретичними знаннями і практичними вміннями компаративного аналізу художніх творів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Конспект лекцій з дисципліни

Лекція 1

Тема: Вступ. Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XVII ст. (літературно-мистецька періодизація курсу; бароко, класицизм, ренесансний реалізм).

Література Іспанії. Драматургія: від Лопе де Веги до П.Кальдерона (“золотий вік” іспанської драматургії; жанрово-тематичний спектр творів Л. де Веги (“Фуенте Овехуна”, “Зірка Севільї”, “Собака на сні”) та П.Кальдерона де ла Барки (“Життя – це сон”))

План

1. Загальні зауваження із соціо-культурних умов періоду.
2. Бароко як мистецький напрямок. Бароко в літературі.
3. Класицизм: філософія, закони, літературно-художнє втілення.
4. Традиції гуманістів Відродження у творах ренесансного реалізму ХУІІ ст.
5. Іспанія ХУІІ ст.: “золото” мистецтва на тлі загального соціально-економічного занепаду.
6. “Театральна імперія самодержця” [Лопе де Веги].

Життєвий шлях митця.

Лопе де Вега – представник ренесансного реалізму: огляд творчості та короткий аналіз літературознавчих поглядів класика.

Ключові твори умовних періодів творчості Л. де Веги (“Фуенте Овехуна”, “Зірка Севільї”, “Собака на сні”).

(Самостійно) “Школа” Л. де Веги.

7. П.Кальдерон – апостол бароко в іспанській драматургії.
8. Морально-філософська драма Кальдерона “Життя – це сон”.
9. (Самостійно) Поезія Іспанії ХУІІ ст.: характер і тенденції розвитку (Гонгора, Кеведо).

Література: Вишівські підручники та посібники.

- Кальдерон де ла Барка. Сонети // Сучасність. – 2001. – № 12. – С.42-45.
1. Балашов Н.И. Лопе де Вега // История всемирной литературы: В 9 т. Т.3. – М.: Наука, 1985. – С.372-382.
 2. Борецький М. Дон Педро Кальдерон де ла Барка (1600-1681): Віхи життя і творчості // Зарубіжна література. – 2000. – № 9. – С.5-7; 10.
 3. Василенко М. Честь і обов’язок великого іспанця:[Педро Кальдерон де ла Барка] // Всесвіт. – 2000. – № 7-8. – С.121-123.
 4. Вороніна М. Педро Кальдерон де ла Барка – парадокси долі // Вікно в світ. – 2000. – № 3. – С.5-7.
 5. Лахтионова Е. Итальянские влияния в творчестве Кальдерона // Вікно в світ. – 2000. – № 3. – С.24-26.
 6. Назарець В. Блукання людини в гріховному світі: Творчість Педро Кальдерона де ла Барка // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 12. – С.18-24.
 7. Наливайко Д. Бароко і драма Кальдерона “Життя – це сон” // Тема. – 2000. – № 1. – С.5-17.
 8. Пронкевич О. Образ християнського правителя у Педро Кальдерона і Феофана Прокоповича // Вікно в світ. – 2000. – №3. – С.27-31.
 9. Силюнас В. Испанский театр XVI-XVII вв. – М., 1995.
 - 10.Штейн А.Л. Кальдерон // Штейн А.Л. История испанской литературы. – М.: УРСР, 2001. – С.247-277.
 - 11.Штейн А.Л. Лопе де Вега // Штейн А.Л. История испанской литературы. – М.: УРСР, 2001. – С.159-187.

Лекція 2.

Тема: Французька література XVII ст. Драматургія

(П.Корнель, Ж.Расін; Мольєр) (“Поетичне мистецтво” Н.Буало, “ієрархія жанрів”; “Сід” П.Корнеля, “Андромаха” Ж.Расіна; “Тартюф...”, “Дон-Жуан...”, “Міщанин-шляхтич” Мольєра).

План

1. Культурно-історичний огляд доби.
2. Класицизм як основний напрям французької літератури XVII ст. (принципи естетики). “Поетичне мистецтво” Нікола Буало.
3. П.Корнель та його “школа величі душі” (*Вольтер*). “Сід”, “Горацій”.
4. Творчість Ж.Расіна. Трагедії “Андромаха”, “Федра”.
5. Мольєр – найвидатніший французький комедіограф.
Довгий шлях із Парижа в Париж.
Сходження триває. Філософія сміху.
У ближчому розгляді: “Тартюф, або ж Облудник”, “Дон Жуан, або Камінний гість”, “Міщанин-шляхтич”.
6. “Стоактна комедія, втілена на світовій сцені”, та її автор [Ж.Лафонтен] (*Індивідуально*).

Література:

1. Большаков В. П. Жан Расин: (350 лет со дня рождения). – М.: Знание, 1989. – 62 с.
2. Бордонов Ж. Мольер: Пер.с франц. – М.: Искусство, 1983. – 415 с.
3. Кадышев В.С. Расин. – М.: Наука, 1990. – 266 с.
4. Мориак Ф. Жизнь Расина. – М.: Мир, 1988. – 238 с.
5. Рисак О. У дзеркалі Дон Жуана: Мандрівний сюжет у потрактуванні Д.Г.Байрона, О.С.Пушкіна та Лесі Українки // Укр. мова й літ. в серед. школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2000. – №2. – С.57-60.
6. Шайтанов И. Искусство европейской комедии в XVII веке: [Лопе де Вега, Мольер] // Литература. – 2001. – № 20. – С.5-12.
7. Шаповал Мар'яна. Класицистична поетика: аспекти й шляхи розвитку // Слово і час. – 2000. – № 5. – С.60-62.
8. Штейн Абрам. О классицизме, “Федре” Расина и современности // Штейн А.Л. На вершинах мировой литературы. – М.: Худож. лит., 1988. – С.36-72.
9. Гак В.Г. Литературные варианты и особенности национальной культуры (Лафонтен и Крылов) // Филологические науки. – 1996. – № 3. – С.54-63.
10. Кафанова О.Б., Михед Н.В. Об исторической жизни басни: Зарождение и развитие жанра в литературах народов мира // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1996. – № 6. – С.25-29.
11. Ружевиц Т.Н. Всесильны лести чары: Материалы по творчеству Лафонтена // Русская словесность в школах Украины. – 2001. – № 1. – С.30-33.

Лекція 3

Тема: Геній Дж.Мільтона в англійській і світовій літературі (тема, проблематика, образи і стиль епопеї “Втрачений рай”; “Повернений рай”; “Самсон-борець”).

План

1. Історична характеристика ХУІІ ст. в Англії.
2. “Гілка могутнього дерева”: творчість Дж.Мільтона.
“Роки навчання і подорожей” (І період творчості). Біографія.
Поезія та очі на олтарі свободи (ІІ період творчості): Мільтон – трибун англійської революції.
ІІІ період творчості: “Втрачений рай” та інші твори (“Повернений рай”, “Самсон борець”).
3. Дж.Мільтон у світовій літературі.
4. *(Самостійно)*. Розвиток німецької літератури в ХУІІ ст.
Соціально-культурний стан країни
Поезія (Мартін Опіц, Пауль Флемінг, Андреас Гріфіус).
Німецька проза ХУІІ ст. Гріммельсгаузен.

Література:

1. Павлова Т.А. Милтон. – М.: РОССПЭН, 1997. – 480 с.
2. Чамеев А.А. Джон Мильтон и его поэма “Потерянный рай”. – Л.: Изд-во ЛГУ. – 1986. – 126 с.
3. Шалагінов Б. Твори Дж.Мільтона “Втрачений рай” і “Повернення раю” // Всесвітня література та культура. – 2005. – № 1. – С.12-14.
4. Шайтанов И. Великий епос. Поэт и революция: [Дж.Мильтон] // Литература. – 2001. – № 3. – С.14-15.

Лекція 4

Тема: XVIII століття – доба Просвітництва. Стан і тенденції західноєвропейського літературного процесу періоду. Творчість Д.Дефо і Дж.Свіфта (теорія “природної людини” Ж.-Ж.Руссо; просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм; робінзонада)

План

1. ХУІІІ ст. в історії, науці й мистецтві (загальний огляд).
2. Просвітництво: його філософія та провідні ідеї. Просвітництво в літературі.
3. Літературний процес в Англії в контексті загальноісторичних умов у країні.
4. Д.Дефо та його Робінзон.
5. Творчість Дж.Свіфта. Роман “Мандри Гуллівера”.

Література:

1. Гетьман Світлана. Традиції англійського роману виховання у прозі Т.Шевченка // Слово і час. – 2003. – № 7. – С.14-20.
2. Лімборський І.В. Горизонти художнього мислення в історико-компаративній перспективі: англійське просвітництво та українська література // Укр. літ. в загальноосв. школі. – 2003. – № 8. – С.49-54.
3. Лімборський І.В. Українське літературне Просвітництво на західноєвропейському тлі: (Проблеми типології та національної ідентичності) // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 6. – С.39-52.
4. Гончаров Ю.В. Старик Сантьяго и Робинзон Крузо: К вопр. о типологии реалист. характера [в произвед. Э.Хемингуэя и Д.Дефо] // Филология – Philologica. – 1996. – № 9. – С.48-54.
5. Мирский Д. “Робинзон Крузо” // Мирский Д. Статьи о литературе. – М.: Худож. лит., 1987. – С.90-97.
6. Ружевич Т.М. Робінзонівське суголосся з природою... // Всесвітня літ. в серед. навч. закладах України. – 2000. – № 4. – С.13-15.
7. Урнов Д.М. Дефо. – М., 1990.

8. Шалата О. “Робінзон Крузо” Дефо у світлі біблійної тематики // Слово і час. – 1997. – № 5-6. – С.53-55.
9. Гречанюк С. Прозріння і розчарування: [Свіфт] // Зарубіжна літ. – 1999. – №21. – С.5-6.
10. Лабутина Т.Л. “Консерватор” Свифт и “реформатор” Дефо: [К биогра. англ. писателей нач. XVIII в.] // Вопросы истории. – 1995. – № 11 -12. – С.39-48.
11. Мирский Д. Свифт // Мирский Д. Статьи о литературе. – М.: Худож. лит., 1987. – С.70-90.
12. Штейн А. Свифт и человечество // Штейн А. На вершинах мировой литературы. – М.: Худож. лит., 1988. – С.155-190.

Лекція 5

Тема: Зріле Просвітництво та сентименталізм в Англії (Г.Філдинг і Л.Стерн) (С.Ричардсон, Т.Смоллетт; «епос приватного життя», “роман великої дороги”; “подорож серця”)

План

1. Англійський роман зрілого Просвітництва (С.Ричардсон, Т.Смоллетт).
2. Творчість Г.Філдинга. Роман “Історія Тома Джонса, знайди” – енциклопедія англійського життя.
3. Л.Стерн як представник англійського сентименталізму.
4. Художній світ “найгеніальнішого поета Шотландії” [Р.Бернса] (*Індивід.*).
5. Англійська драма. Р.Б.Шеридан (*Індивідуально*).

Література:

1. Родженс П. Генри Филдинг: Биография: пер. с англ. – М., 1984.
2. Теккерей У.М. Сочинения Фильдинга // Писатели Англии о литературе: ХІХ-ХХ вв.: Сб. ст.: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1981. – С.77-85.
3. Атарова К.Н. Лоренс Стерн и его “Сентиментальное путешествие по Франции и Италии”. –М., 1988.
4. Вульф Вирджиния. “Сентиментальное путешествие” // Писатели Англии о литературе: ХІХ-ХХ вв.: Сб. ст.: пер. с англ. – М.: Прогресс, 1981. – С.289-294.
5. Нечипорук О.В. Великий поет Шотландії / Р.Бернс в українських перекладах та літературознавстві. – К., 1973.
6. Райт-Ковалёва Р. Жизнь Роберта Бернса // Роберт Бернс. – М., 1979. – С.3-20.
7. Шервин О. Шеридан. – М., 1978.

Лекція 6

Тема: Французька література у ХУІІІ ст. Філософсько-художня творчість Вольтера і Д.Дідро. Ж.-Ж.Руссо та його концепція “природної людини”.

Драматична трилогія П.О.К. де Бомарше

План

1. Суспільно-політичне та культурне життя Франції у ХУІІІ ст. Загальні зауваження до літературного процесу країни (еволюція роману).
2. Втілення філософських поглядів Монтеск'є у його “Перських листах”.
3. Вольтер і його час. “Простак”, “Кандід, або Оптимізм” та “Орлеанська діва”.
4. Д.Дідро: “Енциклопедія...” та інші твори.
5. Система філософських та літературознавчих поглядів Ж.-Ж.Руссо.
6. Як музика Моцарта... “Юлія, або Нова Елоїза” – етапний твір французької літератури.
7. Руссо і руссоїзм у світовій літературі.
Український ракурс проблеми (самостійно).
8. Мистецтво “батька” Фігаро.
 - 8.1. Життя в борні за життя.
 - 8.2. Творчі пошуки і становлення стилю.
 - 8.3. Теорія і практика сміху у драматичній трилогії П.О.К. де Бомарше. Проблематика п'єс та еволюція образів їх головних дійових осіб.

Література:

1. Длугач Т.Б. Дени Дідро. – М.: Мысль, 1986. – 190 с.
2. Кагарлицкий Ю.И. Шекспир и Вольтер. – М.: Наука, 1980. – 111 с.
3. Каирова Т.С. Триумф Вольтера, или Письмо как средство идеологической борьбы в Европе ХVІІІ ст. // Новітня філологія. – 2005. – Вип.1 (21). – С.150-161.
4. Коптілов В. Вольтер: Біографія-есе // Вітчизна. – 1997. – №1-2. – С.107-121; № 3-4. – С.86-100.
5. Кузнецов В.Н. Франсуа Мари Вольтер. – М.: Наука, 1978.
6. Лімборський І.В. Вольтер і Україна // Зарубіжна літ. в навч. закладах. – 1999. – № 3. – С.48-50.
7. Момджян Х.Н. Французское просвещение ХVІІІ века: очерки. – М.: Мысль, 1983. – 447 с.
8. Пашенко В.И. Вольтер и его время // Вольтер. Поэмы. Философские повести. Памфлеты: пер. с фр. – К., 1989. – С.3–19.
9. Верцман И.Е. Жан-Жак Руссо. – М.: Худож. лит., 1976. – 310 с.
10. Лімборський І. Жан-Жак Руссо і руссоїзм в Україні // Всесвіт. – 2001. – №1-2. – С.145–148.
11. Момджян Х.Н. Руссо // Момджян Х.Н. Французское просвещение ХVІІІ века: очерки. – М.: Мысль, 1983. – С.129-151.
12. Шалагінов Б.Б. Сентименталізм у Франції. Руссо // Зарубіжна літ. в навч. закладах. – 2004. – № 6. – С.4-7.
13. Грандель Ф. Бомарше: пер. с франц. – М.: Книга, 1985. – 398 с.

Лекція 7

Тема: Літературне життя Німеччини ХУІІІ ст. та його найяскравіші представники. Домінантність драматургії: Г.Е.Лессінг та Ф.Шиллер

План

1. Загальні зауваження до соціального й культурного життя Німеччини ХУІІІ ст.
2. Етапи розвитку німецького Просвітництва: ідеї, школи, представники.
3. Г.Е.Лессінг як теоретик літератури. Трактат “Лаокоон...” та збірка “Гамбурзька драматургія”.
4. Драматургія Г.Е.Лессінга. “Емілія Галотті”.
5. Багатогранність таланту Ф.Шиллера.
Штюрмерський період творчості.
Зміна естетичних координат і творча зрілість.
Роль творчості Ф.Шиллера і Г.Е.Лессінга в розвитку європейських літератур.

Література:

1. Гулыга А.В. Лессинг и проблема метода // Гулыга А.В. Путями Фауста: Этюды германиста. – М.: Сов. писатель, 1987. – С.34-48.
2. Далмайр Ф. Прекрасная свобода: Шиллер об «эстетическом воспитании» человечества: Пер. с англ. // Вопросы философии. – 2006. – № 6. – С.138-155.
3. Дзюба І. Шевченко і Шиллер: візія ідеального стану суспільства // Вікно в світ. – 1999. – № 2. – С. 186-195.
4. Ланштейн П. Жизнь Шиллера: Пер. с нем. – М.: Радуга, 1984. – 403 с.
5. Лессинг и современность: Сб. ст. – М., 1981.
6. Лімборський І. Готгольд-Ефраїм Лессінг і українська література // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 6. – С.14-16.
7. Лімборський І.В. Фрідріх Шиллер і українська література // Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. – № 1. – С.61-62.
8. Стадников Г.В. Лессинг: Литературная критика и художественное творчество. – М., 1987.
9. Терлецький В. “Я – громадянин тих сторіч, що прийдуть”: Фрідріх Шиллер у працях літераторів з України: До 200-річчя з дня смерті // Вітчизна. – 2005. – № 3-4. – С.131-137.
10. Шайкевич Б. Щоб не плазувати слимаком”: Матеріали до вивчення драми Ф.Шиллера “Розбійники” // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 7. – С.39-40.
11. Шалагінов Б. Ф.Шиллер // Вікно в світ. – 1999. – № 1.

Лекція 8

Тема: Німеччина. Гете

План

1. Перши період творчості Й.В.Гете: штюрмерство. Продовження ідей Ж.-Ж.Руссо в романі “Страждання молодого Вертера”.
2. “Веймарський період” творчості та зміна бурхливої геніальності на гармонійну (класичний стиль).
3. “Фауст” – “найвеличніше творіння поетичного духу”
4. Геній Й.В.Гете та світова література і культура. “Фауст” в Україні.

Література:

1. Аникст А.А. Гёте и Фауст: от замысла к свершению. – М.: Книга, 1983. – 271 с.
2. Аникст А.А. Творческий путь Гёте. – М.: Худож. лит., 1986. – 543 с.
3. Бойко Ю. “Фауст” в перекладі Миколи Лукаша // Сучасність (Мюнхен). – 1981. – Ч.6. – С.22-30.
4. Гулыга А.В. Путями Фауста: Этюды германиста. – М.: Сов. писатель, 1987. – 366 с.
5. Затонський Д. “Фауст” Йогана Вольфгана Гете і мала проза Миколи Гоголя // Слово і час. – 1999. – № 8. – С.73-77.
6. Лагутина И.Н. Образ-символ в поэтике Гете // Вестник МГУ. Сер.9. Филология. – 1997. – № 1. – С.9-10.

7. Лімборський І.В. Йоган Вольфганг Гете й українська література // Всесвіт – 1999. – № 7. – С.136-139.
8. Сверстюк Є. Відлуння Гете // Зарубіжна література – 1999. – № 22-23. – С.7-10.
9. Тураев С.В. Гёте и формирование концепции мировой литературы. – М.: Наука, 1989. – 268 с.
10. Хоменко Н.В. Художня трансформація легенди про Фауста в трагедії Й.В.Гете // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – №6. – С.51-53.
11. Шалагінов Б.Б. Естетика Й.В.Гете: Дослідження. – К.: Вежа, 2002. – 152 с.
12. Шалагінов Б.Б. “Фауст” Гете: Містерія. Міф. Утопія. – К.: Вежа, 2002. – 279 с.
13. Шалагінов Б.Б. Шлях Гете: Життя. Філософія. Творчість: Посібник для вчителя. – Харків: Веста, 2003. – 288 с.

Лекція 1

Тема: Вступ. Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XVII ст. (літературно-мистецька періодизація курсу; бароко, класицизм, ренесансний реалізм).

Література Іспанії. Драматургія: від Лопе де Веги до П.Кальдерона (“золотий вік” іспанської драматургії; жанрово-тематичний спектр творів Л. де Веги (“Фуенте Овехуна”, “Зірка Севільї”, “Собака на сні”) та П.Кальдерона де ла Барки (“Життя – це сон”))

План

1. Загальні зауваження із соціо-культурних умов періоду.
2. Бароко як мистецький напрямок. Бароко в літературі.
3. Класицизм: філософія, закони, літературно-художнє втілення.
4. Традиції гуманістів Відродження у творах ренесансного реалізму ХУІІ ст.
5. Іспанія ХУІІ ст.: “золото” мистецтва на тлі загального соціально-економічного занепаду.
6. “Театральна імперія самодержця” [Лопе де Веги].
 - Життєвий шлях митця.
 - Лопе де Вега – представник ренесансного реалізму: огляд творчості та короткий аналіз літературознавчих поглядів класика.
 - Ключові твори умовних періодів творчості Л. де Веги (“Фуенте Овехуна”, “Зірка Севільї”, “Собака на сні”).
 - (Самостійно) “Школа” Л. де Веги.
7. П.Кальдерон – апостол бароко в іспанській драматургії.
8. Морально-філософська драма Кальдерона “Життя – це сон”.
9. (Самостійно) Поезія Іспанії ХУІІ ст.: характер і тенденції розвитку (Гонгора, Кеведо).
10. **Особливості творчості Дж. Донна.**

Література: Вишівські підручники та посібники.

- Кальдерон де ла Барка. Сонети // Сучасність. – 2001. – № 12. – С.42-45.
1. Балашов Н.И. Лопе де Вега // История всемирной литературы: В 9 т. Т.3. – М.: Наука, 1985. – С.372-382.
 2. Борецький М. Дон Педро Кальдерон де ла Барка (1600-1681): Віхи життя і творчості // Зарубіжна література. – 2000. – № 9. – С.5-7; 10.
 3. Василенко М. Честь і обов’язок великого іспанця:[Педро Кальдерон де ла Барка] // Всесвіт. – 2000. – № 7-8. – С.121-123.
 4. Вороніна М. Педро Кальдерон де ла Барка – парадокси долі // Вікно в світ. – 2000. – № 3. – С.5-7.
 5. Лахтионова Е. Итальянские влияния в творчестве Кальдерона // Вікно в світ. – 2000. – № 3. – С.24-26.
 6. Назарець В. Блукання людини в гріховному світі: Творчість Педро Кальдерона де ля Барка // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 12. – С.18-24.
 7. Наливайко Д. Бароко і драма Кальдерона “Життя – це сон” // Тема. – 2000. – № 1. – С.5-17.
 8. Пронкевич О. Образ християнського правителя у Педро Кальдерона і Феофана Прокоповича // Вікно в світ. – 2000. – №3. – С.27-31.
 9. Силюнас В. Испанский театр XVI-XVII вв. – М., 1995.
 10. Штейн А.Л. Кальдерон // Штейн А.Л. История испанской литературы. – М.: УРСР, 2001. – С.247-277.
 11. Штейн А.Л. Лопе де Вега // Штейн А.Л. История испанской литературы. – М.: УРСР, 2001. – С.159-187.

Лекція 2

Тема: Французька література XVII ст. Драматургія

(П.Корнель, Ж.Расін; Мольєр) (“Поетичне мистецтво” Н.Буало, “ієрархія жанрів”; “Сід” П.Корнеля, “Андромаха” Ж.Расіна; “Тартюф...”, “Дон-Жуан...”, “Міщанин-шляхтич” Мольєра).

План

7. Культурно-історичний огляд доби.
8. Класицизм як основний напрям французької літератури XVIII ст. (принципи естетики). “Поетичне мистецтво” Нікола Буало.
9. П.Корнель та його “школа величі душі” (*Вольтер*). “Сід”, “Горацій”.
10. Творчість Ж.Расіна. Трагедії “Андромаха”, “Федра”.
11. Мольєр – найвидатніший французький комедіограф.
Довгий шлях із Парижа в Париж.
Сходження триває. Філософія сміху.
У ближчому розгляді: “Тартюф, або ж Облудник”, “Дон Жуан, або Камінний гість”, “Міщанин-шляхтич”.
12. “Стоактна комедія, втілена на світовій сцені”, та її автор [Ж.Лафонтен] (*Індивідуально*).

Література:

1. Большаков В. П. Жан Расин: (350 лет со дня рождения). – М.: Знание, 1989. – 62 с.
2. Бордонов Ж. Мольер: Пер.с франц. – М.: Искусство, 1983. – 415 с.
3. Борецький М. І. Класицизм і його різновиди / М. І. Борецький // Всесвітня література в середніх навч. закладах України. – 1998. – № 12. – С. 46 -47.
4. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття: навч. посібник [для студ. вищ. навч. зал.] / Г. Й. Давиденко, М. О. Величко. – [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
5. Кадышев В.С. Расин. – М.: Наука, 1990. – 266 с.
6. Мориак Ф. Жизнь Расина. – М.: Мир, 1988. – 238 с.
7. Ніколенко О. М. Гармонія класицизму / О. М. Ніколенко, Н. В. Хоменко // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – № 2. – С. 12-15.
8. Рисак О. У дзеркалі Дон Жуана: Мандрівний сюжет у потрактуванні Д.Г.Байрона, О.С.Пушкіна та Лесі Українки // Укр. мова й літ. в серед. школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2000. – № 2. – С.57-60.
9. Шайтанов И. Искусство европейской комедии в XVII веке: [Лопе де Вега, Мольер] // Литература. – 2001. – № 20. – С.5-12.
10. Шаповал Мар'яна. Класицистична поетика: аспекти й шляхи розвитку // Слово і час. – 2000. – № 5. – С.60-62.
11. Штейн Абрам. О классицизме, “Федре” Расина и современности // Штейн А.Л. На вершинах мировой литературы. – М.: Худож. лит., 1988. – С.36-72.
12. Гак В.Г. Литературные варианты и особенности национальной культуры (Лафонтен и Крылов) // Филологические науки. – 1996. – № 3. – С.54-63.
13. Кафанова О.Б., Михед Н.В. Об исторической жизни басни: Зарождение и развитие жанра в литературах народов мира // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1996. – № 6. – С.25-29.
14. Ружевич Т.Н. Всесильны лести чары : Материалы по творчеству Лафонтена // Русская словесность в школах Украины. – 2001. – № 1. – С.30-33.
15. Черневич М. Н. История французской литературы / М. Н. Черневич. – М.: Прогрес, 1982.

Лекція 3

Тема: Геній Дж.Мілтона в англійській і світовій літературі (тема, проблематика, образи і стиль епопеї “Втрачений рай”; “Повернений рай”; “Самсон-борець”).

План

5. Історична характеристика ХУІІ ст. в Англії.
6. “Гілка могутнього дерева”: творчість Дж.Мілтона.
“Роки навчання і подорожей” (І період творчості). Біографія.
Поезія та очі на олтарі свободи (ІІ період творчості): Мілтон – трибун англійської революції.
ІІІ період творчості: “Втрачений рай” та інші твори (“Повернений рай”, “Самсон борець”).
7. Дж.Мілтон у світовій літературі.
8. *(Самостійно)*. Розвиток німецької літератури в ХУІІ ст.
Соціально-культурний стан країни
Поезія (Мартін Опіц, Пауль Флемінг, Андреас Гріфіус).
Німецька проза ХУІІ ст. Гріммельсгаузен.

Література:

5. Павлова Т.А. Милтон. – М.: РОССПЭН, 1997. – 480 с.
6. Чамеев А.А. Джон Мильтон и его поэма “Потерянный рай”. – Л.: Изд-во ЛГУ. – 1986. – 126 с.
7. Шалагінов Б. Твори Дж.Мільтона “Втрачений рай” і “Повернення раю” // Всесвітня література та культура. – 2005. – № 1. – С.12-14.
8. Шайтанов И. Великий эпос. Поэт и революция: [Дж.Мильтон] // Литература. – 2001. – № 3. – С.14-15.

Лекція 4

Тема: XVIII століття – доба Просвітництва. Стан і тенденції західноєвропейського літературного процесу періоду. Творчість Д.Дефо і Дж.Свіфта (теорія “природної людини” Ж.-Ж.Руссо; просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм; робінзонада)

План

6. ХУІІІ ст. в історії, науці й мистецтві (загальний огляд).
7. Просвітництво: його філософія та провідні ідеї. Просвітництво в літературі.
8. Літературний процес в Англії в контексті загальноісторичних умов у країні.
9. Д.Дефо та його Робінзон.
10. Творчість Дж.Свіфта. Роман “Мандри Гуллівера”.

Література:

1. Гетьман Світлана. Традиції англійського роману виховання у прозі Т.Шевченка // Слово і час. – 2003. – № 7. – С.14-20.
2. Лімборський І.В. Горизонти художнього мислення в історико-компаративній перспективі: англійське просвітництво та українська література // Укр. літ. в загальноосв. школі. – 2003. – № 8. – С.49-54.
3. Лімборський І.В. Українське літературне Просвітництво на західноєвропейському тлі: (Проблеми типології та національної ідентичності) // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 6. – С.39-52.
4. Гончаров Ю.В. Старик Сантьяго и Робинзон Крузо: К вопр. о типологии реалист. характера [в произвед. Э.Хемингуэя и Д.Дефо] // Филология – Philologica. – 1996. – № 9. – С.48-54.
5. Мирский Д. “Робинзон Крузо” // Мирский Д. Статьи о литературе. – М.: Худож. лит., 1987. – С.90-97.
6. Ружевич Т.М. Робінзонівське суголосся з природою... // Всесвітня літ. в серед. навч. закладах України. – 2000. – № 4. – С.13-15.
7. Урнов Д.М. Дефо. – М., 1990.
8. Шалата О. “Робінзон Крузо” Дефо у світлі біблійної тематики // Слово і час. – 1997. – № 5-6. – С.53-55.
9. Гречанюк С. Прозріння і розчарування: [Свіфт] // Зарубіжна літ. – 1999. – №21. – С.5-6.
10. Лабутина Т.Л. “Консерватор” Свифт и “реформатор” Дефо: [К биогр. англ. писателей нач. XVIII в.] // Вопросы истории. – 1995. – № 11 -12. – С.39-48.
11. Мирский Д. Свифт // Мирский Д. Статьи о литературе. – М.: Худож. лит., 1987. – С.70-90.
12. Штейн А. Свифт и человечество // Штейн А. На вершинах мировой литературы. – М.: Худож. лит., 1988. – С.155-190.

Лекція 5

Тема: Зріле Просвітництво та сентименталізм в Англії (Г.Філдинг і Л.Стерн) (С.Ричардсон, Т.Смоллетт; «епос приватного життя», “роман великої дороги”; “подорож серця”)

План

1. Англійський роман зрілого Просвітництва (С.Ричардсон, Т.Смоллетт).
2. Творчість Г.Філдинга. Роман “Історія Тома Джонса, знайди” – енциклопедія англійського життя.
3. Л.Стерн як представник англійського сентименталізму.
4. Художній світ “найгеніальнішого поета Шотландії” [Р.Бернса] (Індивід.).
5. Англійська драма. Р.Б.Шеридан (Індивідуально).

Література:

1. Родженс П. Генри Филдинг: Биография: пер. с англ. – М., 1984.
2. Теккерей У.М. Сочинения Фильдинга // Писатели Англии о литературе: ХІХ-ХХ вв.: Сб. ст.: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1981. – С.77-85.

3. Атарова К.Н. Лоренс Стерн и его “Сентиментальное путешествие по Франции и Италии”. – М., 1988.
4. Вульф Вирджиния. “Сентиментальное путешествие” // Писатели Англии о литературе: XIX-XX вв.: Сб. ст.: пер. с англ. – М.: Прогресс, 1981. – С.289-294.
5. Нечипорук О.В. Великий поет Шотландії / Р.Бернс в українських перекладах та літературознавстві. – К., 1973.
6. Райт-Ковалёва Р. Жизнь Роберта Бернса // Роберт Бернс. – М., 1979. – С.3-20.
7. Шервин О. Шеридан. – М., 1978.

Лекція 6

Тема: Французька література у XVIII ст. Філософсько-художня творчість Вольтера і Д.Дідро. Ж.-Ж.Руссо та його концепція “природної людини”.

Драматична трилогія П.О.К. де Бомарше

План

1. Суспільно-політичне та культурне життя Франції у XVIII ст. Загальні зауваження до літературного процесу країни (еволюція роману).
2. Втілення філософських поглядів Монтеск'є у його “Перських листах”.
3. Вольтер і його час. “Простак”, “Кандід, або Оптимізм” та “Орлеанська діва”.
4. Д.Дідро: “Енциклопедія...” та інші твори.
5. Система філософських та літературознавчих поглядів Ж.-Ж.Руссо. Як музика Моцарта... “Юлія, або Нова Елоїза” – етапний твір французької літератури. Руссо і руссоїзм у світовій літературі. Український ракурс проблеми (самостійно).
6. Мистецтво “батька” Фігаро.
 - 6.1. Життя в борні за життя.
 - 6.2. Творчі пошуки і становлення стилю.
 - 6.3. Теорія і практика сміху у драматичній трилогії П.О.К. де Бомарше. Проблематика п'єс та еволюція образів їх головних дійових осіб.

Література:

1. Длугач Т.Б. Дени Дідро. – М.: Мысль, 1986. – 190 с.
2. Кагарлицкий Ю.И. Шекспир и Вольтер. – М.: Наука, 1980. – 111 с.
3. Каирова Т.С. Триумф Вольтера, или Письмо как средство идеологической борьбы в Европе XVIII ст. // Новітня філологія. – 2005. – Вип.1 (21). – С.150-161.
4. Коптілов В. Вольтер: Біографія-есе // Вітчизна. – 1997. – №1-2. – С.107-121; № 3-4. – С.86-100.
5. Кузнецов В.Н. Франсуа Мари Вольтер. – М.: Наука, 1978.
6. Лімборський І.В. Вольтер і Україна // Зарубіжна літ. в навч. закладах. – 1999. – № 3. – С.48-50.
7. Момджян Х.Н. Французское просвещение XVIII века: очерки. – М.: Мысль, 1983. – 447 с.
8. Пашенко В.И. Вольтер и его время // Вольтер. Поэмы. Философские повести. Памфлеты: пер. с фр. – К., 1989. – С.3–19.
9. Верцман И.Е. Жан-Жак Руссо. – М.: Худож. лит., 1976. – 310 с.
10. Лімборський І. Жан-Жак Руссо і руссоїзм в Україні // Всесвіт. – 2001. – №1-2. – С.145–148.
11. Момджян Х.Н. Руссо // Момджян Х.Н. Французское просвещение XVIII века: очерки. – М.: Мысль, 1983. – С.129-151.
12. Шалагінов Б.Б. Сентименталізм у Франції. Руссо // Зарубіжна літ. в навч. закладах. – 2004. – № 6. – С.4-7.
13. Грандель Ф. Бомарше: пер. с франц. – М.: Книга, 1985. – 398 с.

Лекція 7 (ч. 1)

Тема: Літературне життя Німеччини ХУІІІ ст. та його найяскравіші представники. Домінантність драматургії: Г.Е.Лессінг та Ф.Шиллер

План

1. Загальні зауваження до соціального й культурного життя Німеччини ХУІІІ ст.
2. Етапи розвитку німецького Просвітництва: ідеї, школи, представники.
3. Г.Е.Лессінг як теоретик літератури. Трактат “Лаокоон...” та збірка “Гамбурзька драматургія”.
4. Драматургія Г.Е.Лессінга. “Емілія Галотті”.
5. Багатогранність таланту Ф.Шиллера.
Штюрмерський період творчості.
Зміна естетичних координат і творча зрілість.
Роль творчості Ф.Шиллера і Г.Е.Лессінга в розвитку європейських літератур.

Література:

1. Гулыга А.В. Лессинг и проблема метода // Гулыга А.В. Путями Фауста: Этюды германиста. – М.: Сов. писатель, 1987. – С.34-48.
2. Далмайр Ф. Прекрасная свобода: Шиллер об «эстетическом воспитании» человечества: Пер. с англ. // Вопросы философии. – 2006. – № 6. – С.138-155.
3. Дзюба І. Шевченко і Шиллер: візія ідеального стану суспільства // Вікно в світ. – 1999. – № 2. – С. 186-195.
4. Ланштейн П. Жизнь Шиллера: Пер. с нем. – М.: Радуга, 1984. – 403 с.
5. Лессинг и современность: Сб. ст. – М., 1981.
6. Лімборський І. Готгольд-Ефраїм Лессінг і українська література // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 6. – С.14-16.
7. Лімборський І.В. Фрідріх Шиллер і українська література // Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. – № 1. – С.61-62.
8. Стадников Г.В. Лессинг: Литературная критика и художественное творчество. – М., 1987.
9. Терлецький В. “Я – громадянин тих сторіч, що прийдуть”: Фрідріх Шиллер у працях літераторів з України: До 200-річчя з дня смерті // Вітчизна. – 2005. – № 3-4. – С.131-137.
10. Шайкевич Б. Щоб не плазувати слимаком”: Матеріали до вивчення драми Ф.Шиллера “Розбійники” // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 7. – С.39-40.
11. Шалагінов Б. Ф.Шиллер // Вікно в світ. – 1999. – № 1.

Лекція 7 (ч. 2)

Тема: Німеччина. Гете

План

1. Перший період творчості Й.В.Гете: штюрмерство. Продовження ідей Ж.-Ж.Руссо в романі “Страждання молодого Вертера”.
2. “Веймарський період” творчості та зміна бурхливої геніальності на гармонійну (класичний стиль).
3. “Фауст” – “найвеличніше творіння поетичного духу”
4. Геній Й.В.Гете та світова література і культура. “Фауст” в Україні.

Література:

1. Аникст А.А. Гёте и Фауст: от замысла к свершению. – М.: Книга, 1983. – 271 с.
2. Аникст А.А. Творческий путь Гёте. – М.: Худож. лит., 1986. – 543 с.
3. Бойко Ю. “Фауст” в перекладі Миколи Лукаша // Сучасність (Мюнхен). – 1981. – Ч.6. – С.22-30.
4. Гулыга А.В. Путями Фауста: Этюды германиста. – М.: Сов. писатель, 1987. – 366 с.
5. Затонський Д. “Фауст” Йогана Вольфганга Гете і мала проза Миколи Гоголя // Слово і час. – 1999. – № 8. – С.73-77.
6. Лагутина И.Н. Образ-символ в поэтике Гете // Вестник МГУ. Сер.9. Филология. – 1997. – № 1. – С.9-10.

7. Лімборський І.В. Йоган Вольфганг Гете й українська література // Всесвіт – 1999. – № 7. – С.136-139.
8. Сверстюк Є. Відлуння Гете // Зарубіжна література – 1999. – № 22-23. – С.7-10.
9. Тураев С.В. Гёте и формирование концепции мировой литературы. – М.: Наука, 1989. – 268 с.
10. Хоменко Н.В. Художня трансформація легенди про Фауста в трагедії Й.В.Гете // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – №6. – С.51-53.
11. Шалагінов Б.Б. Естетика Й.В.Гете: Дослідження. – К.: Вежа, 2002. – 152 с.
12. Шалагінов Б.Б. “Фауст” Гете: Містерія. Міф. Утопія. – К.: Вежа, 2002. – 279 с.
13. Шалагінов Б.Б. Шлях Гете: Життя. Філософія. Творчість: Посібник для вчителя. – Харків: Веста, 2003. – 288 с.

Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять

Практичне заняття № 1 „Пісня про Роланда” – зразок героїчного епосу

План

1. Література Середніх віків. Умови формування, особливості.
2. “Пісня про Роланда” в світлі проблеми жанру. Питання про авторство.
3. Епічний світ “Пісні про Роланда”. Епос і дійсність.
4. Характер розкриття ключових образів твору. Роланд і Олів’єр.
5. Значення “Пісні про Роланда” як художньої пам’ятки.

ЗАВДАННЯ: Дати порівняльну характеристику Роланду і Олів’єру.

Література:

1. Астрохова А. А. “Пісня про Роланда” серед інших середньовічних епосів // Всесвітня література. – 1999. – № 10.
2. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры / А.Я. Гуревич. – М. : Искусство, 1984. – 350 с.
3. Гуревич А.Я. Проблема средневековой народной культуры. – М., 1981.
4. Курцевол О. Світло й темрява дванадцяти століть // Відродження, 1995. – № 1.

Практичне заняття № 1 (ч. II) “Тристан та Ізольда” як лицарський роман

План

1. Епоха становлення і розвитку лицарської літератури. Теми, ідеї, образи, стиль лицарських романів, їх зв’язок з епохою.
2. Джерела, тематика, автори циклів лицарських романів: античний цикл, кельтський цикл, візантійський цикл.
3. Роман “Тристан та Ізольда”. Тема, композиція, характеристика образів та специфіка їх розкриття.

Література:

1. Кирилюк З.В. Література Середньовіччя. – Харків, 2003. – С. 46-67.
2. Мелетинский Е.М. Средневековый роман: Происхождение и классические формы. – М., 1983.
3. Михайлов А.Д. Французский рыцарский роман. – М., 1976.

Практичне заняття № 2 Поетика і філософія “Божественної комедії” Данте Аліг’єрі

План

1. Данте – останній поет Середніх віків і перший поет Нового часу.
2. Італія XIII ст. у “Божественній комедії”.
3. „Божественна комедія” як підсумок політичних, філософських і літературних шукань Данте.
 - 3.1. Джерела написання.
 - 3.2. Особливості композиції. Логіка розгортання сюжету.
 - 3.3. Багатозначність змісту поеми. Роль ключових образів.
4. Основні ідейні положення “Божественної комедії”: нове бачення світу, ідея розумового прозріння і морального очищення кожної людини, філософія кохання Данте.
5. Традиційні елементи поеми та її новаторство.

Література:

1. Елина Н.Г. Данте и его время. – М., 1979.

2. Кирилюк З.В. Література Середньовіччя. – Харків, 2003. – С. 79-91.
3. Ліндсей Дж. Коротка історія культури. – К., 1995. – Т. 2. – С. 177-179.
3. Соловець Л.О. “Що водить сонце і світло...” // Зарубіжна література. – 1997. – № 3.
4. Стріха М. Данте Аліг’єрі та його „Божественна комедія” // Зарубіжна література. – 1996. – № 5-6.

Практичне заняття № 3 **Художні особливості роману Француа Рабле “Гаргантюа і Пантагрюель”** **План**

1. Фольклорні джерела роману. Історія написання.
 2. Критика схоластики, схоластичного виховання і захист гуманістичного ідеалу виховання всебічно розвиненої людини в романі Рабле.
 3. Характеристика головних образів роману: Гаргантюа, Пантагрюель, Жан, Панург.
 4. Своєрідність художнього методу Рабле: поєднання фантастичного і реального планів, широке використання сміхових прийомів.
 5. Значення роману Рабле для розвитку французької літературної мови.
- Завдання:**
1. Виписати цитати до характеристики Гаргантюа, Пантагрюеля, Жана, Панурга.
 2. Навести приклади прислів’їв, приказок, використаних у романі.
 3. Опрацювати монографію М. Бахтіна (нотатки ключових положень).

Література:

1. Бахтин М.М. Творчество Француа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. – М., 1990.
2. Ліндсей Дж. Коротка історія культури. – К., 1995. – Т.2. – С.208-222.
3. Піддубна Л.Г. Як ввести дітей в художній світ Рабле // Всесвітня література. – 1998. – № 6.

Практичне заняття № 4 **„Вічні” питання шекспірівського „театру”** **План**

1. Поняття про трагедію і трагічне у Шекспіра. („Шекспірівське питання”).
2. Конфлікт “Гамлета”, його розвиток і вирішення.
 - 2.1. Особливості композиції в трагедії “Гамлет”. Паралелізм і подвоєння.
 - 2.2. Характер Гамлета, зміст образу і способи розкриття. Роль образів другорядних дійових осіб. Офелія.
 - 2.3. Проблема волі Гамлета.
3. Лірична трагедія “Ромео і Джульєтта”.
 - 3.1. Композиція трагедії. Проблемно-тематичний комплекс.
 - 3.2. Характер розвитку конфлікту. Структура образів головних героїв.
 - 3.3. Засоби психологізму. Романтизація. Культурологічна міфологізація образів Ромео і Джульєтти.
4. Національно-патріотична тематика історичних хронік “Річард III”, “Генріх IV”.
 - 4.1. Джерела написання історичних драм.
 - 4.2. Сильна особистість і проблема рушія історії в драмах-хроніках В. Шекспіра.
5. Комедії Шекспіра (“Приборкання непокірної”, “Сон літньої ночі”, “Дванадцята ніч”): типологія образів і конфліктів, стилістика.
6. П’єса В. Шекспіра в українській і світовій рецепції. Шекспіризм.

Література:

1. Брандерс Г. Шекспир. Жизнь и произведения / Г. Брандерс. – М. : Алгоритм, 1997. – 736 с.
2. Габлевич М. Шекспірів Ерос життя і творчості / М. Габлевич // Шекспір В. Сонети / Вільям Шекспір ; пер. з англ. Д. Павличка. – Львів : Літопис, 1998. – С. 171–205.

3. Куцевол О. Перегляд та обговорення театральної вистави за п'єсою В. Шекспира "Король Лір" // Зарубіжна література. – 1999. – № 7.
4. Ліндсей Дж. Коротка історія культури. – К., 1995. – Т.2. – С.218-224.
5. Маген Ж.-М. Шекспир / Жан-Мари Маген, Анжела Маген. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1994. – 447 с.

Практичне заняття № 5

Тема: Лопе де Вега і Кальдерон де ла Барка: два обличчя іспанської драматургії
План

1. Постать Лопе де Веги на тлі епохи.
2. Художній світ "Фуенте Овехуни".
 - 2.1. Проблематика п'єси.
 - 2.2. Система образів твору (зокрема їх умовне групування).
 - 2.3. Образ Лауренсії як ключовий у драмі.
 Порівняльна характеристика образів Лауренсії та Лісістрати (за однойменною комедією Арістофана): типологія протилежностей?
3. Місце Лопе де Веги у світовій літературі: "школа", художні відлуння.
4. Грані таланту Кальдерона де ла Барки.
Світовідчуття митця – психологічне відображення доби бароко.
5. Філософська концепція драми "Життя – це сон". Особливості композиції.
6. Образ Сехисмундо: спроба характеристики. Художня "вібрація" образу та її алегоричний підтекст.
7. Кальдерон сьогоднішніми очима.
8. Творчість Лопе де Веги і Кальдерона де ла Барки: спільність і своєрідність.

Література

1. Балашов Н.И. Лопе де Вега // История всемирной литературы: в 9 т. Т.3. – М.: Наука, 1985. – С.372-382.
2. Борецький М. Дон Педро Кальдерон де ла Барка (1600-1681): Віхи життя і творчості // Зарубіжна література. – 2000. – № 9. – С.5-7; 10.
3. Василенко М. Честь і обов'язок великого іспанця: [Кальдерон] // Всесвіт. – 2000. – № 7-8. – С.121-123.
4. Вороніна М. Педро Кальдерон де ла Барка – парадокси долі // Вікно в світ. – 2000. – № 3. – С.5-7.
5. Лахтионова Е. Итальянские влияния в творчестве Кальдерона // Вікно в світ. – 2000. – № 3. – С.24-26.
6. Мережковський Д.С. Педро Кальдерон // Всесвітня літ. та культура в навчальних закладах України. – 2005. – № 8. – С.21-26.
7. Назарець В. Блукання людини в гріховному світі: Творчість Педро Кальдерона де ла Барка // Всесвітня літ. та культура. – 2004. – № 12. – С.18-24.
8. Наливайко Д. Бароко і драма Кальдерона "Життя – це сон" // Тема. – 2000. – № 1. – С.5-17.
9. Силюнас В. Испанский театр XVI-XVII вв. – М., 1995.

Практичне заняття № 6

Тема: Під стягом класицизму: творчість Ж.Расіна та Мольєра
План

1. Класицизм як літературний напрям: філософська основа та естетичні принципи, система жанрів. (У контексті відповіді – аналіз трактату Н.Буало "Поетичне мистецтво").
2. Ж.Расін і французька класицистична драма. Специфіка художньої системи митця.
3. Трагедія "Андромаха" як шедевр світової літератури.
 - 3.1. Проблематика трагедії "Андромаха" (моральний і політичний полюси).

Оригінальність системи образів п'єси: сильні слабкі персонажі та їх "замкнені" мікросвіти.

- 3.2. Поняття "вічного" образу та інтерпретації.
Складність образу Андромахи у Ж.Расіна.
4. Майстерність Мольєра-комедіографа (загальний огляд) та його філософія сміху.
 5. Концепція комічного у "Міщанині-шляхтичі".
Система образів. Єдність художніх засобів у комедії.
 6. Неоднозначність оцінки образу Дон Жуана за однойменною п'єсою Мольєра (до відповіді додається письмова цитатна характеристика образу*).

Література

1. Большаков В. П. Жан Расин: (350 лет со дня рождения). – М.: Знание, 1989. – 62 с.
2. Бордонов Ж. Мольер: Пер.с франц. – М.: Искусство, 1983. – 415 с.
3. Кадышев В.С. Расин. – М.: Наука, 1990. – 266 с.
4. Мориак Ф. Жизнь Расина. – М.: Мир, 1988. – 238 с.
5. Шайтанов И. Искусство европейской комедии в XVII веке: [Лопе де Вега, Мольер] // Литература. – 2001. – № 20. – С.5-12.
6. Шаповал М. Класицистична поетика: аспекти й шляхи розвитку // Слово і Час. – 2000. – № 5. – С.60-62..

Практичне заняття № 7

Тема: **Бунтівний геній Джона Мільтона у світовій літературі.**

Епопея "Втрачений рай"

План

1. На шляху до "...Раю": багатогранність таланту Дж.Мільтона (громадянське й особисте в його творах).
2. Гімн людині у "Втраченому раї"- вершина творчості поета.
 - 2.1. Універсальний характер проблем поеми. Своєрідність часопростору.
 - 2.2. Біблійна легенда та її інтерпретація у творі (вираження філософських поглядів Дж.Мільтона, їх двоїстість).
 - 2.3. Специфіка образної системи (панорамний огляд).
 - 2.4. Іпостасі Сатани у "Втраченому раї". Сатана і Бог у Мільтона: відтінки зла і "тональність" добра в поемі.
Філософія богоборства.
 - 2.5. В Едемі та поза ним: образи Першобатьків. Героїчна постать Адама-трудівника. Христос.
Трактування Дж.Мільтоном первородного гріха та його наслідків (авторська філософія історії).

3. Вплив творчості Дж.Мільтона на світовий літпроцес.

Завдання:

За бажанням: доповідь „Мотив вигнання з Едему в світовій літературі”.

Література

1. Павлова Т.А. Милтон. – М.: РОССПЭН, 1997. – 480 с.
2. Чамеев А.А. Джон Милтон и его поэма "Потерянный рай". – Л.: Изд-во ЛГУ. – 1986. – 126 с.
3. Шалагінов Б. Твори Дж.Мільтона "Втрачений рай" і "Повернення раю" // Всесвітня література та культура. – 2005. – № 1. – С.12-14.
4. Шайтанов И. Великий эпос. Поэт и революция: [Дж.Мильтон] // Литература. – 2001. – № 3. – С. 14-15.

Практичне заняття № 8

Тема: **Перший просвітительський роман Д.Дефо "Робінзон Крузо" та філософсько-сатиричний роман Дж.Свіфта "Мандри Гуллівера"**

План

1. Просвітництво як літературна епоха: її філософія, найвидатніші представники.
2. Історія написання “Робінзона Крузо” Д.Дефо. Автобіографічні риси в романі, його жанрова природа.
3. Просвітительська концепція людини та образ Робінзона Крузо. Проблема внутрішнього протиріччя героя.
4. Теми праці і релігії та їхнє втілення в романі (докладне цитатне ілюстрування відповіді, письмово*).
5. Двоплановість структури роману: розважальність і філософсько-алегоричний зміст твору.
6. Своєрідність розповідної манери Д.Дефо.
7. “Робінзонівий сезон ходить по планеті”: роман Д.Дефо як початок всесвітньої робінзонади. Поняття “чистої” робінзонади.
8. Джонатан Свіфт – письменник-сатирик світового рівня.
9. Жанрова своєрідність і структура роману “Мандри Гуллівера”.
10. Сатиричне зображення англійської дійсності XVIII ст. в романі. Проблематика твору.
11. Гуллівер: від велетня до ліліпута. Символізм іпостасей мандрівного філософа у творі.
12. Йеху – діагноз людства чи його вирок?
13. Елементи утопії в романі Дж.Свіфта.
(За бажанням: Зіставний аналіз (можна тези) утопічної моделі держави у творах Дж.Свіфта і вибраного Вами із світового літпроцесу (включаючи й XX ст.) автора).
14. Засоби гумору і сатири в романі “Мандри Гуллівера” (приклад).
15. Спільність і своєрідність образів Робінзона Крузо та Лемюеля Гуллівера (письмова цитатна характеристика*).

Література

13. Гетьман С. Традиції англійського роману виховання у прозі Т.Шевченка // Слово і час. – 2003. – № 7. – С.14-20.
14. Гречанюк С. Прозріння і розчарування: [Свіфт] // Зарубіжна літ. – 1999. – №21. – С.5-6.
15. Лімборський І.В. Горизонти художнього мислення в історико-компаративній перспективі: англійське просвітництво та українська література // Укр. літ. в загальноосв. школі. – 2003. – № 8. – С. 49-54.
16. Мирский Д. “Робинзон Крузо” // Мирский Д. Статті о літературе. – М.: Худож. лит., 1987. – С.90-97.
17. Мирский Д. Свифт // Мирский Д. Статті о літературе. – М.: Худож. лит., 1987. – С.70-90.
18. Ружевич Т.М. Робінзонівське суголосья з природою... // Всесвітня літ. в серед. навч. закладах України. – 2000. – № 4. – С.13-15.
19. Шалата О. “Робінзон Крузо” Дефо у світлі біблійної тематики // Слово і час. – 1997. – № 5-6. – С.53-55.
20. Штейн А. Свифт и человечество // Штейн А. На вершинах мировой литературы. – М.: Худож. лит., 1988. – С.155-190.

Практичне заняття № 5

Тема: Творчість Вольтера і Д.Дідро в контексті французького Просвітництва

План

1. Особливості французької літератури доби Просвітництва (зокрема, етапи літературного розвитку, тенденції жанрових видозмін у прозі).
2. Відображення філософських ідей Просвітництва у творчості Ф.М.Вольтера. “Фернейський патріарх” як критик та перетворювач літератури.
3. Від добродушної посмішки до гримаси жаху: панорама французького життя у філософській повісті “Простак” (у контексті огляду – аналіз образу гурона як вольтерівської версії “природної людини”).
4. Проблема світового зла у творі.

5. Ірої-комічна сатирична антиклерикальна поема “Орлеанська діва” як зразок пародії у французькій літературі. Майстерність Вольтера-сатирика у творі.
6. Філософські й літературознавчі погляди Д.Дідро (у т.ч. його нова концепція драматичного мистецтва).
7. Специфіка поєдинку високої моралі та “концепції” паразитарного способу життя в повісті “Небіж Рамо” (висвітлити “розірваність свідомості” як основну рису образу Рамо).
8. Експериментальне дослідження людської природи в романі Д.Дідро “Черниця”.
 - 8.1. Оригінальність побудови твору (триплановість).
 - 8.2. Глибокий психологізм образу Сюзанни Симонен (еволюція душевних переживань героїні в її конфлікті із середовищем).
 - 8.3. Перегук антиклерикальних поглядів Д.Дідро і Ф.М.Вольтера.

Література

1. Длугач Т.Б. Дени Дидро. – М.: Мысль, 1986. – 190 с.
2. Кагарлицкий Ю.И. Шекспир и Вольтер. – М.: Наука, 1980. – 111 с.
3. Каирова Т.С. Триумф Вольтера, или Письмо как средство идеологической борьбы в Европе XVIII ст. // Новітня філологія. – 2005. – Вип.1 (21). – С.150-161.
4. Коптілов В. Вольтер: Біографія-есе // Вітчизна. – 1997. - №1-2. – С.107-121; № 3-4. – С.86-100.
5. Кузнецов В.Н. Франсуа Мари Вольтер. – М.: Наука, 1978.
6. Лімборський І.В. Вольтер і Україна // Зарубіжна літ. в навч. закладах. – 1999. – № 3. – С. 48-50.
7. Момджян Х.Н. Французское просвещение XVIII века: очерки. – М.: Мысль, 1983. – 447 с.

Практичне заняття № 10

Тема: Моральні імперативи і стильові акценти драматургії Ф.Шиллера

План

1. “Геній, який легкими кроками ступає по стежині світла”. Еволюція творчості Ф.Шиллера. Естетичні погляди.
2. Філософська спрямованість проблематики драми “Розбійники”.
 - 2.1. Історія створення п’єси. Філософське переосмислення “прасюжету”.
 - 2.2. Складність і суперечливість образу Карла Моора, або Особистісна війна проти суспільства і право на неї.
 - 2.3. Поєдинок двох життєвих позицій у протиборстві Карла і Франца Моорів.
3. Трагедія “Підступність і кохання” як дзеркало соціально-політичного життя Німеччини XVIII ст.
 - 3.1. Сюжет та образна система твору (зіткнення двох соціальних “світів”).
 - 3.2. Характеристика образів Фердинанда та Луїзи. Нерівний бій кохання і підступності.
“Подвійне” життя леді Мільдорф та її трагедія.
 - 3.3. Проблема драми “Підступність і кохання” (підсумкові роздуми над п’єсою).
4. Вплив творчості Ф.Шиллера на розвиток світової літератури і культури.

Література

1. Вільмонт Н.Н. Достоевский и Шиллер. – М.: Сов. писатель, 1984. – 279 с.
2. Далмайр Ф. Прекрасная свобода: Шиллер об «эстетическом воспитании» человечества: Пер. с англ. // Вопросы философии. – 2006. – № 6. – С.138-155.
3. Дзюба І. Шевченко і Шиллер: візія ідеального стану суспільства // Вікно в світ. – 1999. – № 2. – С. 186-195.
4. Ланштейн П. Жизнь Шиллера: Пер. с нем. – М.: Радуга, 1984. – 403 с.
5. Лімборський І.В. Фрідріх Шиллер і українська література // Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. – № 1. – С.61-62.
6. Терлецький В. “Я – громадянин тих сторіч, що прийдуть”: Фрідріх Шиллер у працях літераторів з України: До 200-річчя з дня смерті // Вітчизна. – 2005. – № 3-4. – С.131-137.
7. Шайкевич Б. Щоб не плазувати слимаком”: Матеріали до вивчення драми Ф.Шиллера “Розбійники” // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 7. – С.39-40.
8. Шалагінов Б. Ф.Шиллер // Вікно в світ. – 1999. – № 1.

Практичне заняття № 10 (ч. II)

Тема: Серед титанів. Й.В. Гете. Фауст

План

1. Творча історія “Фауста” Й.В.Гете.
2. Жанрові особливості та композиція “Фауста”.
3. Роль прологів у трагедії.
 - 3.1. Естетичні позиції Й.В.Гете в “Пролозі у театрі”.
 - 3.2. Тлумачення ідейного змісту трагедії у “Пролозі на небі”.
Сутність суперечки між Богом і Мефістофелем.
4. Фауст Й.В.Гете: етапи духовного розвитку героя.
Символічний потенціал образу головного героя. Фауст і Мефістофель.
5. Очищення стражданням: трагічна історія кохання Фауста і Маргарити Гретхен.
6. У пошуках ідеалу: Фауст і Гелена Прекрасна (філософський сенс спроби їх союзу).
7. Підсумок шукань і духовне прозріння Фауста. Одвічна трагедія людини.
8. Реалістичність і фантастика у “Фаусті”. Система символів.
9. Загальна характеристика художнього методу Й.В.Гете у трагедії.
10. Геній Й.В.Гете та світова література і культура. “Фауст” в Україні: переклади і дослідження.

Література

1. Аникст А.А. Гёте и Фауст: от замысла к свершению. – М.: Книга, 1983. – 271 с.
2. Аникст А.А. Творческий путь Гёте. – М.: Худож. лит., 1986. – 543 с.
3. Артемчук І. Афоризми у “Фаусті” Гете // Всесвіт. – 2000. – № 9-10. – С.144-155.
4. Бойко Ю. “Фауст” в перекладі Миколи Лукаша // Сучасність (Мюнхен). – 1981. – Ч.6. – С.22-30.
5. Затонський Д. “Фауст” Йогана Вольфгана Гете і мала проза Миколи Гоголя // Слово і час. – 1999. – № 8. – С.73-77.
6. Лагутина И.Н. Образ-символ в поезике Гете // Вестник МГУ. Сер.9. Филология. – 1997. – № 1. – С.9-10.
7. Лімборський І.В. Йоган Вольфганг Гете й українська література // Всесвіт – 1999. – № 7. – С.136-139.
8. Гулыга А.В. Путиами Фауста: Этюды германиста. – М.: Сов. писатель, 1987. – 366 с.
9. Неустроев В.П. Классическая эстетика: путь к синтезу: [О Гете] // Неустроев В.П. Литературные очерки и портреты. – М.: Изд-во МГУ, 1983. – С.9-17.
10. Сверстюк Є. Відлуння Гете // Зарубіжна література – 1999. – № 22-23. – С.7-10.
11. Тураев С.В. Гёте и формирование концепции мировой литературы. – М.: Наука, 1989. – 268 с.
12. Хоменко Н.В. Художня трансформація легенди про Фауста в трагедії Й.В.Гете // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – №6. – С.51-53.
13. Шалагінов Б.Б. Естетика Й.В.Гете: Дослідження. – К.: Вежа, 2002. – 152 с.
14. Шалагінов Б.Б. “Фауст” Гете: Містерія. Міф. Утопія.– К.: Вежа, 2002.– 279 с.
15. Шалагінов Б.Б. Шлях Гете: Життя. Філософія. Творчість: Посібник для вчителя. – Харків: Веста, 2003. – 288 с.

Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів (зокрема, банк тестів, теми рефератів, глосарій)

Самостійна робота студентів

Самостійна робота 1

Художні особливості роману Джованні Бокаччо „Декамерон”

План

1. Історія написання „Декамерону”: інтерпретація відомих сюжетів.
2. Тема та композиція твору.
3. Новий світогляд і нова мораль. Боротьба з аскетизмом.
4. „Декамерон” та його значення в історії літератури.

Література:

1. Хлодовський Р.І. Про життя Джованні Бокаччо, про його творчість та про те, як зроблений „Декамерон” // Дж. Бокаччо. Декамерон. – К., 1985.
2. Хлодовский Р.И. Декамерон: поэтика и стиль. - М., 1982.

Самостійна робота 2

Поезія „Плеяди”

План

1. Літературне об’єднання „Плеяда”. Лірики Ренесанса.
2. Творчість Пера де Ронсара.
3. Творчість Жоашена дю Белле.

Література:

1. Виппер Ю.Б. Поезія Плеяди. – М., 1976.
2. П’єр де Ронсар. Лірика. – К., 1977.

Самостійна робота 3

Роман Мігеля де Сервантеса „Дон Кіхот”

План

1. Шляхи розвитку іспанського роману.
2. Місце роману „Дон Кіхот” у творчій спадщині Сервантеса. Історія написання.
3. Проблематика роману. Гуманістичні ідеали Сервантеса у творі.
4. Система образів роману. Образ Дон Кіхота.
5. Роль вставних новел у романі.
6. Автобіографічний елемент у романі.
7. Всесвітнє значення роману Сервантеса.
8. Творчість Сервантеса і Україна.

Література:

1. Багно В.Е. Дорогами „Дон Кіхота”: Судьба роману Сервантеса. – М., 1988.
2. Гурдуз А., Косенчук О. Дон Кіхот і донкіхотство: сучасний український погляд і варіація // Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. пр. – Вип. 24. – Ч.1 / редкол.: А.В.Козлов (відп. ред.) та ін. – К.: Акцент, 2006. – С. 379-387.
3. Ліндсей Дж. Коротка історія культури. – К., 1995. – Т. 2. – С. 213-215.
4. Пронкевич О. Дон Кіхот і націєтворення // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2006. – № 3. – С. 73-86.
5. Пронкевич О. Іспанська література першої половини ХХ ст. у пошуках національної ідентичності: український погляд // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях, та колегіумах. – 2003. – № 1. – С. 63-71.

Самостійна робота 4

Тема: **Поезія іспанського бароко: художній світ
Л. де Гонгори-і-Арготе та Ф. де Кеведо-і-Вільєгаса**

План

1. Поезія Л. де Гонгори-і-Арготе. Поняття культизму (гонгоризму).
2. Концептизм як літературна течія іспанського бароко. Вимоги і завдання концептизму.
3. Своєрідність поетичного світу Ф. де Кеведо-і-Вільєгаса. Критика поетом Л. де Гонгори.

Завдання:

- Письмовий художній аналіз поезії (на вибір) Л. де Гонгори і Ф. де Кеведо.
- Доповідь (за бажанням) про українські переклади і дослідження творчості Л. де Гонгори та Ф. де Кеведо.

Література

1. Гвоздьов А. Іспанська література XVI-XVII ст. // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 12. – С.7-9.
2. Штейн А.Л. История испанской литературы. – 2-е изд. – М.: УРСР, 2001. – 604 с.

Самостійна робота 5

Тема: **П'єси Л. де Веги “Зірка Севільї” та “Собака на сні”:
проблемно-тематичний аналіз**

План

1. Окресліть тематологічне коло “Зірки Севільї”, вкажіть порушені Л. де Вегою проблеми у творі.
2. Які образи домінують у п'єсі “Зірка Севільї”: чоловічі чи жіночий? Дайте їм характеристику. Розкрийте символіку назви твору.
3. З'ясуйте складність об'єкта критики Л. де Веги у “Зірці Севільї”. Чому твір називають “уроком королям”?
4. Простежте художню майстерність драматурга у змалюванні ним психологічно напружених сцен у “Зірці Севільї”.
5. Прокоментуйте центральну проблему п'єси “Собака на сні”. Оцініть актуальність цієї проблеми в часи написання твору і на сьогодні.
6. Чи змінюються протягом дії образи головних дійових осіб “Собаки на сні”? Чому? Схарактеризуйте їх.
7. Розкрийте символіку назви п'єси “Собака на сні”.

Самостійна робота 6

Тема: **“Стоактна комедія, втілена на світовій сцені”, та її автор [Лафонтен]**

План

1. Жанр байки в літературі. З історії питання.
2. Жан де Лафонтен як найвидатніший байкар французької та західноєвропейської літератури XVII ст.
Життєпис Лафонтена.
Світогляд і філософія у “Байках” автора. Генетичний зв'язок байок Лафонтена з аналогічними творами його попередників.
3. Лафонтен у компаративістичних дослідженнях.

Завдання:

- Аналіз 2 байок Лафонтена на вибір.

- Компаративний аналіз 2 байок Лафонтена з байками інших митців світової літератури (на вибір).
- Висвітлення генетичного зв'язку і типологічних збігів між байками Лафонтена та українських митців (на вибір).

Література

1. Гак В.Г. Литературные варианты и особенности национальной культуры (Лафонтен и Крылов) // Филологические науки. – 1996. – № 3. – С.54-63.
2. Ружевич Т.Н. Всесильны лести чары: Материалы по творчеству Лафонтена // Русская словесность в школах Украины. – 2001. – № 1. – С.30-33.

Самостійна робота 7

Тема: «Історія Тома Джонса, знайди» як роман виховання Генрі Філдінга

План

1. Визначте різновид роману Г.Філдінга “Історія Тома Джонса, знайди”.
2. Подайте зіставну характеристику образів Тома Джонса і Блайфіла. Які сторони життя уособлюють ці персонажі?
3. Як у рамках просвітницької парадигми висвітлено в романі проблеми виховання й розвитку особистості?
4. Знайдіть типологічні паралелі до роману

Самостійна робота 8

Тема: Поезія англійського сентименталізму. Р.Бернс

План

1. Етапність розвитку поезії англійського сентименталізму.
 2. Перший етап розвитку англійської поезії: Дж.Томсон.
 3. Другий етап розвитку поезії в Англії: Е.Юнг і Т.Грей.
 4. О.Голдсміт як представник третього етапу розвитку англійської сентименталістської поезії.
 5. Народність поезії Р.Бернса. Світоглядна система митця.
- Завдання:**
- Висвітліть відмінності тематики і проблематики поезії англійського сентименталізму різних етапів розвитку.
 - Письмово проаналізуйте одну з поезій Р.Бернса.
 - Вивчіть одну з поезій Р.Бернса напам'ять.
 - Доповідь (за бажанням) про українські переклади й дослідження творчості Р.Бернса.

Література

- 1.Карсвелл К. Жизнь Роберта Бернса: Пер. с англ. – М.: ТЕРРА - Кн. клуб, 2001. – 368 с.
- 2.Нечипорук О.В. Великий поет Шотландії: [Р.Бернс в укр. перекладах та літературознавстві]. – К.: Знання, 1973. – 46 с.
- 3.Новікова М. Вино зелено: Роберт Бернс українською // Зарубіжна література. – 2004. – № 43. – С.12-15.
- 4.Новікова М. Міфосвіт Бернса: шляхта та шлюб // Зарубіжна література. – 2004. – № 43. – С.16-18.

Самостійна робота 9

Тема: Драма Р.Б.Шеридана

План

1. Тенденції розвитку англійського театру XVIII ст.
2. Художні принципи сатиричної комедії характерів Р.Б.Шерідана. “Школа лихослів’я”.
3. Типізація вад суспільства XVIII ст. у комедії.
4. Справжнє й фальшиве: порівняльна характеристика образів Джозефа і Чарльза Серфісів.
5. Ідейна спрямованість і мораль комедії. Порівняльно-типологічний аналіз “Школи лихослів’я” і а) комедій Мольєра; б) роману Г.Філдінга “Історія Тома Джонса, знайди”.

Завдання:

- Доведіть, що “Школа лихослів’я” Р.Б.Шерідана – просвітницький твір.
- Зіставте (письмово) історію “життєвих перевірок” Джозера і Чарльза Серфісів та Тома Джонса і Блайфіла.
- У чому полягає новаторство Р.Б.Шерідана-драматурга порівняно з мистецтвом Мольєра?

Література

1. Моэм С. Генри Филдинг и „Том Джонс” // Моэм С. Искусство слова: О себе и о других: Лит. очерки и портреты. – М.: Худож. лит., 1989. – С.140-161.
2. Шервин О. Шеридан. – М.: Искусство, 1978. – 293 с.

Самостійна робота 10

Тема: **Драматична трилогія П.О.К. де Бомарше “Севільський цирульник” – “Весілля Фігаро” – “Злочинна мати”**

План

1. Драматичний твір – як дитина...
Літературознавчі погляди П.О.К. де Бомарше (використати матеріал авторських передмов до п’єс).
2. Навчився сміятись, щоб не плакати...
Образ Фігаро як головний у системі дійових осіб п’єси “Севільський цирульник, або Марна обережність”.
3. Загострення соціальних конфліктів та акцентні зміни характерів персонажів у комедії “Безумний день, або Весілля Фігаро” (ідейно-художній аналіз твору).
Завдання: Пояснити вислів Наполеона про п’єсу як про “революцію в дії”.
4. Світ Фігаро через двадцять років по тому.
 - 4.1. Жанрова своєрідність та сюжетні особливості (зокрема подвійний план) завершальної частини трилогії П.О.К. де Бомарше.
 - 4.2. Подальша трансформація образів персонажів та її вірогідні тлумачення.
5. Політична та філософська теми у п’єсах П.О.К. де Бомарше. Художні особливості комедій автора.

Завдання:

- Зіставна (полірівнева, письмова) характеристика комедій Мольєра “Тартюф, або ж Облудник” та П.О.К. де Бомарше “Злочинна мати, або Другий Тартюф”.

Література

1. Грандель Ф. Бомарше : пер. с франц. – М.: Книга, 1985. – 398 с.

Самостійна робота 11

Тема: **Ідейно-художній аналіз трагедії Е.Г.Лессінга “Емілія Галотті”**

План

1. Життєвий і торчий шлях Г.Е.Лессінга: основні віхи.
2. Проблемно-тематичний комплекс трагедії “Емілія Галотті”. Характеристика образів.

3. Г.Е.Лессінг у сучасному йому німецькому і світовому літературному контексті. Актуальність доробку митця сьогодні.

Завдання:

– Письмовий роздум про те, чому Вертер у ніч перед самогубством читає “Емілію Галотті”.

Література

5. Лессинг и современность: Сб. ст. – М.: Изобр. иск-во, 1981. – 191 с.
6. Лімборський І. Готгольд-Ефраїм Лессінг і українська література // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 6. – С.14-16.

Самостійна робота 12

Тема: Час сентименталізму в європейській літературі, його “автори” та герої

План

1. Сентименталізм як літературний напрям. Умови виникнення й час панування, філософія, характерні риси художнього світу.
2. Поняття сентименталізму і сентиментальності.
3. “Сентиментальна подорож по Франції та Італії” Л.Стерна як художнє вираження англійського сентименталізму (мистецтво напівзаперечення- напівствердження та інші особливості художнього методу письменника).
4. Сентименталізм у французькій літературі та “Юлія, або Нова Елоїза” Ж.-Ж.Руссо.
 - 4.1. Жанрова своєрідність “енциклопедії руссоїзму”. Проблематика роману.
 - 4.2. Світ високих почуттів Ганса Сен-Пре та Юлії д’Етанж. (Роль другорядних персонажів у творі).
Конфлікт між “природною мораллю” та штучними канонами “цивілізованого” світу.
 - 4.3. Людина і суспільство: такі, які є, і такі, якими мають бути (розмова в контексті формули структури роману).
5. Німецький зразок художнього втілення філософії почуття у “Стражданнях молодого Вертера” Й.В.Гете.
 - 5.1. Автобіографічні риси в романі.
 - 5.2. Від сходу до заходу: логіка оповідання у творі.
 - 5.3. Руссоїські ідеали в романі. Співвідносність кола проблем у “Юлії...” та “Стражданнях молодого Вертера”.
6. Традиції сентименталістів у подальшому розвитку літератури.

Завдання:

- З’ясувати “нетрадиційність” структури роману Л.Стерна “Сентиментальна подорож...”.
- Зіставна (цитатна, письмова) характеристика образів Вертера – Сен-Пре та Лотти – Юлії (за бажанням – Альберта – Вольмара).
- Визначити, як розвиває Й.В.Гете погляди Ж.-Ж.Руссо щодо природності в людині.

Література

1. Аникст А.А. Творческий путь Гёте. – М.: Худож. лит., 1986. – 543 с.
2. Атарова К.Н. Лоренс Стерн и его “Сентиментальное путешествие по Франции и Италии”. – М.: Высш. школа, 1988. – 93 с.
3. Верцман И.Е. Жан-Жак Руссо. – М.: Худож. лит., 1976. – 310 с.
4. Вульф В. “Сентиментальное путешествие” // Писатели Англии о литературе: XIX-XX вв.: Сб. ст.: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1981. – С.289-294.
6. Лімборський І. Жан-Жак Руссо і руссоїзм в Україні // Всесвіт. – 2001. – №1-2. – С.145–148.
6. Момджян Х.Н. Руссо // Момджян Х.Н. Французское просвещение XVIII века: очерки. – М.: Мысль, 1983. – С.129-151.

7. Садриева А., Голошумова Г. Жанр романа воспитания в творчестве Гете // Искусство и образование. – 2003. – № 2. – С.53-65.
8. Тураев С.В. Гёте и формирование концепции мировой литературы. – М.: Наука, 1989. – 268 с.
9. Шалагінов Б.Б. Література сентименталізму в Англії // Зарубіжна літ. в навч. закладах. – 2004. – № 7. – С.9-14.
10. Шалагінов Б.Б. Сентименталізм у Франції. Руссо // Зарубіжна літ. в навч. закладах. – 2004. – № 6. – С.4-7.

Самостійна робота 13

Тема: Специфіка розвитку німецької поезії і прози в XVII ст.

План

1. Подайте загальну характеристику стану німецької літератури у XVII ст.
2. Розгляньте поезію М.Опіца, П.Флемінга та А.Гріфіуса. Які провідні мотиви й образи їх віршів?
3. Схарактеризуйте проблемно-тематичний комплекс роману Г.Гріммельсгаузена “Симпліциссімус”.

Самостійна робота 14

Тема: Художня своєрідність крутійського роману

План

1. Пригадайте відомі Вам різновиди роману. Стисло схарактеризуйте їх.
2. Подайте визначення крутійського роману.
3. Хто такий пікаро?
4. Який принцип роману називають біографічним, яку структуру – лінійною?
5. Подайте характеристику творчості (та окремих творів) Кеведо і Л. де Гевари.

Самостійна робота 15

Тема: Г.Е.Лессинг та його “Лаокоон”

План

1. Висвітліть основні літературознавчі погляди Г.Е.Лессинга.
2. Здійсніть мистецтвознавчий аналіз “Лаокоона” Г.Е.Лессинга. Чи можна вважати цей трактат різновидом компаративістичної праці? Якої її галузі?
3. З’ясуйте сьогоденню актуальність теоретичних міркувань німецького драматурга про літературу.

Самостійна робота 16

Тема: Порівняльний аналіз лірики Ф.Шиллера і Й.В.Гете. Балади Ф.Шиллера

План

1. З’ясуйте місце і роль лірики у творчості Ф.Шиллера і Й.В.Гете.
2. Проаналізуйте ряд поезій кожного митця в порівняльному аспекті.
3. Розгляньте балади Ф.Шиллера “Рукавичка”, “Полікратів перстень”, “Кубок”, “Івікові лелеки”. Визначте їх тематику й ідейну спрямованість.
4. Висвітліть питання перекладу поетичної спадщини Ф.Шиллера і Й.В.Гете в Україні.

Самостійна робота 17

Тема: Поезія Дж. Мільтона

План

1. Подайте характеристику етапів творчості Дж.Мільтона. яке місце в його доробку

- займає поезія?
2. Проаналізуйте сонети митця (на вибір).
 3. Україномовні переклади творів Дж.Мільтона.

Самостійна робота 19

Тема: Французький роман I пол. XVIII ст.

План

1. Подайте загальну характеристику тенденцій розвитку романного жанру у XVIII ст.
2. Розкажіть про роман характерів (А.Р.Лесаж).
3. Назвіть основні особливості реально-психологічного роману у Франції XVIII ст. (П. де Мариво, А.Ф.Прево).
4. Висвітліть специфіку філософського роману-трактату. Назвіть його представників.

Контрольні завдання до практичних занять, завдання для заліків

Контрольна робота

I варіант

I змістова лінія – орієнтаційно-ознайомчий рівень (ОО)

- В ХУІІ ст. в мистецтві Західної Європи визначились художні напрями:
а) ренесансний реалізм;
б) просвітницький реалізм;
в) класицизм.
- В основу героїчної драми “Фуенте Овехуна” Л. де Веги покладено:
а) історичний епізод; б) почуту розповідь; в) вигадану сторію.
- Для бароко є характерним:
а) висока емоційність; б) пишність, грандіозність;
в) оспівування ідеалів, стверджених Ренесансом.
- Театр класицизму вважають
а) “блискучим”; б) “правильним”; в) “неправильним”; г) “вільним”.
- Найближчим Дж.Мільтону у “Втраченому раї” є образ
а) Бога; б) Адама; в) Єви; г) Сатани.
- Просвітництво – це...
а) художній напрям у мистецтві і літературі ХУІІ-ХІХ ст.;
б) прогресивна ідеологія;
в) ідейно-естетичний рух, що охоплює галузі політики, філософії, економіки, соціології, естетики, мистецтва, релігії.
- “Мандри Гуллівера” Дж.Свіфта є романом...
а) пригодницьким; в) історичним.
б) філософсько-сатиричним;
- “Фернейським патріархом” називали...
а) Ж.-Ж.Руссо; б) Д.Дідро;
в) Вольтера; г) П.О.К. де Бомарше.
- Мефістофель спокушає Фауста, щоб:
а) допомогти йому в пошуках істини; б) з його допомогою губити людські душі;
в) заволодіти його душею.
- Перша драма Ф.Шиллера – ...
а) “Підступність і кохання”; б) “Розбійники”; в) “Марія Стюарт”.

II змістова лінія – понятійно-аналітичний рівень (ПА)

- Назвіть риси, притаманні літературі бароко.
- Головна проблема драми П.Кальдерона “Життя – це сон”.
- Головна ідея твору Мольєра “Міщанин-шляхтич”.
- Що допомагає Робінзону Крузо на острові зрости духовно?
- Які світоглядні позиції протиставлені в повісті Д.Дідро “Небіж Рамо”?

III змістова лінія – продуктивно-синтетичний рівень (ПС)

- Розкрийте генетичний зв'язок “Страждань молодого Вертера” та “Юлії, або Нової Елоїзи”.
- У чому спостерігається порушення Мольєром традицій класицизму в комедії “Міщанин-шляхтич”?
- Назвіть основні риси сентименталізму, прокоментуйте їх.
- Висвітліть ідейну спрямованість повісті Вольтера “Простак”.
- Чи творить Мефістофель добро? (За “Фаустом” Й.В.Гете)

Екзаменаційні питання з курсу “Історія світової літератури
(Середні віки, Ренесанс, XVII-XVIII ст.)”

1. Панорамний огляд літератури XVII ст. Умови формування, провідні літературні напрями і течії.
2. Характеристика напрямку бароко в західноєвропейській літературі XVII ст.
3. Класицизм як основний літературний напрям XVII ст. (На прикладі французької драматургії). Філософська основа, принципи й закони; представники.
4. Іспанська література XVII ст. Творчість Лопе де Веги як представника ренесансного реалізму. Проблематика драми “Фуенте Овехуна”.
5. Драматичні твори Лопе де Веги “Фуенте Овехуна” і Ф.Шиллера “Вільгельм Телль”: типологічні паралелі (проблематика, система образів...).
6. “Уроки королів” у “Зірці Севільї” Лопе де Веги та “Андромасі” Ж.Расіна (тема монархічної сваволі у творах).
7. Педро Кальдерон де ла Барка – апостол бароко в іспанській драматургії (психологічне відображення доби у світовідчутті митця). Філософська концепція драми “Життя – це сон”. Особливості композиції.
8. Характеристика образу Сехисмундо в морально-філософській драмі П.Кальдерона “Життя – це сон”: художня “вібрація” образу та її алегоричний підтекст. Кальдерон сьогоднішніми очима.
9. XVII століття у французькій літературі . Особливості розвитку національного літературного процесу. Драматургія: найяскравіші представники та специфіка їх художніх систем.
10. Н.Буало – теоретик французького класицизму. Аналіз трактату “Поетичне мистецтво”: “попередження”, поради і вимоги до митців та їх творів, характеристика літературних жанрів. Своєрідність мови трактату.
11. П.Корнель та його “школа величі душі”. “Сид”: проблематика, система образів.
12. Ідейно-філософська концепція трагедій Ж.Расіна. “Андромаха” як шедевр світової літератури (ідейно – художній аналіз твору).
13. Проблематика трагедії Ж.Расіна “Андромаха” (моральний і політичний полюси). Оригінальність системи образів: сильні слабкі персонажі та їх “замкнені” мікросвіти. Складність образу Андромахи у творі (висвітлення понять “вічного” образу та інтерпретації).
14. Життя і творчість Ж.Б.Мольєра: соціально-художній подвиг митця. Філософія сміху. Специфіка сатиричного образу Тартюфа з однойменної комедії автора (у контексті проблематики твору).
15. Концепція комічного у “Міщанині – шляхтичі” Ж.Б.Мольєра. єдність художніх засобів у п’єсі. (Додатково: Журден та Мина Мазайло: зіставна характеристика образів у французькому та українському (М.Куліш “Мина Мазайло”) творах).
16. Мольєрівська версія образу Дон Жуана в контексті даного циклу творів світової літератури: спільність і своєрідність (за однойменною комедією автора). Неоднозначність оцінки образу Дон Жуана Ж.Б.Мольєра.
17. “Стоактна комедія, втілена на світовій сцені”, та її автор: творчість Ж. де Лафонтена як етапне явище у розвитку світового байкарства. Аналіз байок (на вибір).
18. Особливості літературного процесу XVII ст. в Англії. Бунтівний геній Дж. Мільтона та його епопея “Втрачений Рай”. Універсальність проблематики, специфіка часопростору та образної системи твору. Біблійна легенда та її інтерпретація в поемі (вираження філософських поглядів Дж.Мільтона, їх двоїстість).
19. Сатана і Бог у “Втраченому Раї” Дж.Мільтона: відтінки Зла і “тональність” Добра в поемі. Філософія богоборства. Героїчна постать Адама – трудівника. Трактування Дж.Мальтоном первородного гріха та його наслідків (авторська філософія історії). Художні особливості поеми “Втрачений Рай”.
20. Компаративний аналіз творів “Втрачений Рай” Дж.Мільтона та “Фауст” Й.В.Гете (аспект аналізу – вільний: дияволіада у творах, протистояння Добра і Зла, філософія історії тощо).
21. Німецька література XVII ст. Умови формування й особливості розвитку. Роман Г.Гріммельсгаузена “Симпліссимус”: проблематика, сюжет і композиція. Риси барокової поетики у творі.
22. XVII століття як особлива історична і культурна епоха. Філософія, провідні напрями і жанри літератури Просвітництва. Представники.

23. Специфіка англійського Просвітництва. Д.Дефо – автор першого просвітительського роману Англії. Історія написання, проблематика й художні особливості “Робінзона Крузо” у світлі літературно – філософських тенденцій доби. Робінзонада.
24. Зображення англійської дійсності XVII ст. у філософсько-сатиричному романі Дж.Свіфта “Мандри Гуллівера”. Оригінальність сюжету і структура твору. Проблематика. Засоби гумору і сатири в романі; роль фантастики, символіка.
25. Спільність і своєрідність образів Робінзона Крузо та Лемюеля Гуллівера в контексті зіставлення просвітительських концепцій Д.Дефо і Дж.Свіфта.
26. Роман Г.Філдінга “Історія Тома Джонса, знайди” як реалістичне відображення соціальної дійсності Англії XVIII ст. Світогляд автора у творі.
27. Сентименталізм у західноєвропейській літературі XVIII ст.: типологічні риси і “статус” течії, представники.
28. Роман Л.Стерна “Сентиментальна подорож по Франції та Італії” – зразок англійської сентиментальної прози.
29. Народність поезії Р.Бернса. жанрова палітра митця, провідні мотиви творів.
30. Реалістичні тенденції сатиричної комедії Р.Б.Шерідана “Школа лихослів’я”.
31. Умови формування, особливості й періодизація літератури Просвітництва у Франції.
32. Соціально – політичні й морально – філософські погляди Ф.М.Вольтера. антиклерикальна та антифеодальна спрямованість поеми “Орлеанська дівка”. Майстерність Ф.М.Вольтера – сатирика у творі.
33. Від добродушної посмішки до гримаси жаху: панорама французького життя у філософській повісті Ф.М.Вольтера “Простак” (у контексті огляду – аналіз образу гурона як вольтерівської версії “природної людини”). Проблема світового зла у творі.
34. Творчість Д.Дідро. Експериментальне дослідження людської природи в романі “Черниця”. Риси просвітницького реалізму у творі.
35. Специфіка поєдинку високої моралі та “концепції” паразитарного способу життя в повісті Д.Дідро “Небіж Рамо”.
36. Соціально – політичні й естетичні погляди Ж. – Ж.Руссо. Ідейний зміст його трактатів. Руссоїзм.
37. Епістолярний роман “Юлія, або Нова Елоїза” як “енциклопедія руссоїзму”.
38. Художні особливості драматичної трилогії П.О.К. де Бомарше “Севільський цирульник” – “Весілля Фігаро” – “Злочинна мати”. Образ Фігаро в контексті проблематики творів.
39. Специфіка літератури німецького Просвітництва та її найяскравіші представники. Г.Е.Лессінг як теоретик мистецтва. Трактат “Лаокоон”.
40. Драма “Емілія Галотті” – вершинний твір Г.Е.Лессінга. психологічна складність образів персонажів трагедії.
41. Життя і творчість Ф.Шиллера. Філософічність проблематики драми “Розбійники”.
42. Трагедія Ф.Шиллера “Підступність і кохання” як дзеркало соціально-політичного життя Німеччини XVIII ст.
43. Оригінальність відображення національно – визвольної боротьби у драмі Ф.Шиллера “Вільгельм Телль”.
44. Провідні теми й мотиви поезії Ф.Шиллера.
45. Художній світ ліричного героя Й.В.Гете.
46. Характерні риси сентименталізму в романі Й.В.Гете “Страждання молодого Вертера”. Розвиток руссоїстських ідеалів у творі.
47. Образ Фауста у світовій літературі. Творча історія, жанрові особливості та композиція трагедії Й.В.Гете “Фауст”. Основні ідеї твору.
48. Філософська концепція людини у трагедії Й.В.Гете “Фауст”. Етапи духовного розвитку головного героя твору (у контексті ідейно-художнього аналізу трагедії).
49. Проблематика трагедії Й.В.Гете “Фауст”. Роль прологів. Специфіка хронотопу та стильовий симбіоз. Система символів.

Список художніх творів для обов'язкового прочитання Література Середніх віків та Відродження

1. “Пісня про Роланда”. 2. “Роман про Тристана та Ізольду”. 3. Данте “Божественна комедія”. 4. Боккаччо Дж. “Декамерон”. 5. Петрарка “Книга пісень”. 6. Рабле Ф. “Гаргантюа і Патагрюель”. 7. Поезія “Плеяди”. 8. „Пісня про Нібелунгів”.	9. Сервантес “Дон Кіхот”. 10. „Пісня про Сиду”. 11. Шекспір “Дванадцята ніч”, “Приборкання норовливої”, “Сон літньої ночі”, “Король Ричард III”, “Генріх IV”, “Гамлет, принц датський”, “Ромео і Джульєтта”, „Отелло, венеціанський мавр”, „Макбет”, „Король Лір”, сонети.

Література XVII–XVIII ст.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.	Лопе де Вега П.Кальдерон Ж.Б.Мольєр Ж.Расін П.Корнель Г.Я.Гриммельсгаузен Ж.Лафонтен Н.Буало Дж.Мільтон Д.Дефо Дж.Свіфт Г.Філдинг Р.Б.Шеридан Л.Стерн Р.Бернс Ж.-Ж.Руссо Вольтер Д.Дідро П.-О.К.де Бомарше Г.Е.Лессинг І.В.Гете Ф.Шиллер
	“Фуенте Овехуна”, “Зірка Севільї”, “Собака на сіні” “Життя – це сон” “Тартюф, або ж Облудник”, “Міщанин-шляхтич”, “Дон-жуан, або Камінний гість” “Андромаха” “Сид” “Симпліссимус” Байки “Поетичне мистецтво” “Втрачений Рай” “Робінзон Крузо” “Мандри Гуллівера” “Історія Тома Джонса, знайди” “Школа лихослів'я”. “Сентиментальна подорож по Франції та Італії” Поезії: “Брюс – шотландцям”, “Шотландська слава”, “За тих, хто далеко”, “Джон Ячмінне Зерно”, “Чесна бідність”, “Повернення солдата”, “До гірської маргаритки, яку я прим'яв своїм плугом”, “У горах моє серце”, “До польової миші, гніздо якої зруйноване моїм плугом”, “Пісня дівчини”, “Кохання”, “В полях, під снігом і дощем...”, “Поцілунок”, “Скелясті гори, де хмари сплять...”, “Нічліг у дорозі”, “Лорд Грегорі”, “Подруга вугляра”, “Прощання”, “Нічна розмова”, “Я п'ю твоє здоров'я”. “Юлія, або Нова Елоїза” “Простодушний, “Орлеанська діва”, “Черниця”, “Небіж Рамо” “Севільський цирульник”, “Божевільний день, або Весілля Фігаро” (за бажанням – III частина драматичної трилогії “Злочинна мати, або Другий Тартюф”) “Емілія Галотті” “Страждання молодого Вертера”, “Фауст”. Поезії: “Майова пісня”, “Присутність”, “Прометей”, “Алегорія”, “Нічна пісня мандрівника”, “Лісовий цар”, “Травнева пісня”. “Вільгельм Телль”, “Підступність і кохання”, “Розбійники”; “Полікратів перстень”, “Боги Еллади”, “Рукавичка”, “До радості”, “Віковичний дух ества”.

ДОДАТКОВІ ХУДОЖНІ ТЕКСТИ

1.	А.-Ф.Прево “Історія кавалера де Гріє і Манон Леско”.

Глосарій

Алегорія (грецьк. allegoria, від allos – інший і agoreo – говорю) – інакомовлення, в якому конкретний образ є формою розкриття абстрактного уявлення, судження, поняття. Суть алегорії становить внутрішнє порівняння певного явища з іншим. Вона постала на межі понятійного образно-художнього мислення з розкладом культової міфології, звідки взято багато алегоричних образів. Складніший вид алегорії – наділення істот, предметів рисами людського характеру.

Анотація (лат. annotatio – зауваження, примітка) – коротка загальна характеристика певного твору, статті, рукопису тощо, яка вміщує стислу інформацію про зміст книжки, відомості про автора та читацьке призначення.

Антипод (грецьк. antipodes – протилежний) – художній образ, який своїми поглядами, рисами характеру, моральними якостями протиставляється іншому персонажеві. Яскравими прикладами образів-антиподів є персонажі народних казок, своєрідні персонажі-символи у бароковій літературі.

Байка – коротке, переважно віршоване, алегоричне оповідання, в якому закладено дидактичний зміст; різновид ліро-епічного жанру. Складається з оповідної частини та висновку-повчання.

Бароко (від італ. вагоссо – дивний, химерний) – напрям у мистецтві та літературі XVII-XVIII ст., який посідає важливе місце у розвитку європейської культури. Його художня система надзвичайно складна: їй властиві мінливість, поліфонічність, ускладнена форма. Література бароко поєднує релігійні та світські мотиви й образи, тяжіє до різних контрастів, складної метафоричності, алегорій, прагне вразити читача пишним, барвистим стилем та риторичним оздобленням твору. Видатними ліриками бароко були італійський поет Джамбаттіста Маріно (1569-1625) та іспанський поет Луїс де Гонгора-і-Арготе (1561-16270), виразником філософських і художніх принципів бароко у жанрі драми – іспанський драматург Педро Кальдерон де ла Барка (1600-1681).

Бурлеск (італ. burlesque від buria – жарт) – вид комічної, пародійної поезії та драматургії, тематично пов'язаний з народною сміховою культурою, акцентований на свідомій невідповідності між змістом і формою. У бурлескних творах все навпаки: про поважні, серйозні речі мовиться жартома, навмисне знижено, а про речі буденні, звичайні оповідається з надмірною кумедною патетикою. Бурлеск набув популярності в європейських літературах XVII-XVIII ст., особливо у зв'язку з тенденцією пародіювання “Енеїди” Вергілія, започаткованою французьким поетом П.Скарроном.

Верлібр (франц. vers libre – вільний вірш) – вірш без рими з довільним чергуванням рядків різної довжини. У художній літературі він виник за доби Середньовіччя (літургійна поезія), використовувався у творчості європейських письменників XVIII ст., має місце у сучасній поезії.

Водевіль (франц. vaudeville – водевіль) – легка, комедійна, переважно одноактна п'єса з анекдотичним сюжетом, наповнена динамічними діалогами, піснями, танцями. Водевіль виник у Франції в XV – XVI ст., але як драматичний жанр остаточно сформувався у XVIII ст.

Гіпербола (грецьк. hyperbole – перебільшення) – різновид тропа, що полягає у надмірному перебільшенні характерних властивостей чи ознак певного предмета, явища або дії задля особливого увиразнення художнього зображення чи виявлення емоційного ставлення до нього. Світова література має чимало прикладів гіперболічних тропів (“Таргантюа і Пантагрюель” Ф.Рабле, “Мандри Гуллівера” Дж.Свіфта та ін.).

Гротеск (франц. grotesque – химерний, незвичайний; італ. grotta – грот, печера) – вид художньої образності, для якого характерними є фантастична основа, тяжіння до особливих, незвичайних, ексцентричних, спотворених форм, поєднання в одному предметі або явищі несумісних, контрастних якостей (комічного з трагічним, реального з фантастичним тощо), що веде до абсурду; заперечення усталених художніх і літературних форм. Звідси зв'язок гротеску з пародією, травестією, бурлеском. Гротеск відкрито й свідомо створює особливий надприродний, химерний, дивний світ: саме таким демонструє його читачеві автор. Гротеск використовувався ще в міфології та в античній літературі (Аристофан, Плавт), у ренесансних творах (Ф.Рабле, Е.Роттердамський), у просвітницькій та романтичній літературі (Дж.Свіфт, Е.Т.А.Гофман).

Драма (грецьк. drama – дія) – один з літературних родів, який змальовує світ у формі дії. Здебільшого призначений для сценічного втілення. Для драматичних творів притаманна фабульна побудова з необхідними для цього атрибутами: зав'язкою, розвитком дії, кульмінацією та розв'язкою. Започаткували цей вид літератури античні письменники (Есхіл, Софокл, Еврипід), подальшого розвитку він набув за доби класицизму (П.Корнель, Ж.Расін), в епоху Просвітництва (Ф.Шиллер, Г.Е.Лессінг), в літературі ХІХст. (В.Гюго, Дж.Байрон та ін.) і ХХст. (Б.Шоу, Б.Брехт та ін.). Відповідно до змісту і форми, характеру конфлікту драматичні твори поділяються на окремі види і жанри (трагедія, комедія, драма, фарс, водевіль, мелодрама, трагікомедія). У минулому існували також містерії, міраклі, мораліте, шкільні драми, інтермедії. Драма як жанр драматичних творів – п'єса соціального або побутового характеру з гострим конфліктом, який розвивається у постійній напрузі. Дійові особи драми – переважно звичайні, рядові люди, і автор прагне розкрити їх психологію, дослідити еволюцію характерів, мотивацію вчинків і дій.

Експозиція (лат. expositio – виклад, опис, пояснення) – вихідна частина сюжету художнього твору, в якій стисло подаються ситуація, що логічно випереджає зав'язку, час і місце дії, пояснюються наміри оповідача тощо.

Жанр ліро-епічний – своєрідний літературний жанр, в якому гармонійно поєднуються зображальні засоби виразності, притаманні ліриці та епосу, внаслідок чого витворюються якісно нові сполуки (вірш у прозі, ліро-епічна поема, роман у віршах та ін.). Зародження ліро-епічних творів простежується у добу романтизму, коли ліричні тенденції розповсюджувалися на інші роди літератури.

Ідеалізація – спосіб наукового пізнання, один із різновидів абстрагування, що полягає у створенні таких об'єктів, що не існують у реальному житті, але мають свої прообрази (наприклад, ідеальний газ у фізиці). Подеколи в літературознавстві під ідеалізацією розуміють надмірно прикрашене зображення життя.

Інтерпретація (лат. «тлумачення», «роз'яснення») – дослідницька діяльність, пов'язана з тлумаченням змістового, смислового боку літературного твору на різних його структурних рівнях через співвіднесення з цілістю вищого порядку.

Іронія (грецьк. eironeia – лукавство, удавання) – засіб гумору, заснований на називанні супротивного, коли про щось мовиться ніби у позитивному плані, але прихований підтекст свідчить про протилежне. Іронія може передавати різні відтінки сміху – жартівливий, зневажливий, осудливий, глузливий, саркастичний тощо.

Кирило-Мефодіївське братство – таємна політична антицаристська організація, виникла в Києві в середовищі національно свідомої української інтелігенції у грудні 1845 – січні 1846 р., проіснувала до березня 1847 р. Основу організації на кінець 1846 р. складало 12 осіб. Програмні положення товариства викладені у «Книзі буття українського народу» («Закон

Божий») М.Костомарова, у «Статуті Слов'янського товариства Св. Кирила і Мефодія», що мав записку-пояснення, написану В.Білозерським, у відозві «Брати українці!», «Братья великороссияне и поляки!»).

Класицизм (лат. classicus – взірцевий, зразковий) – художній стиль і напрям в європейській літературі та мистецтві XVII – XVIIIст. Зберігав свої позиції аж до першої чверті XIX ст. Характерна орієнтація на художню творчість Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, що проголошувалось ідеальною, класичною (зразковою), гідною наслідування. Теоретичним підґрунтям класицизму була антична теорія поетики («Поетика» Аристотеля), основні положення якої втілювала французька «Плеяда» (XVIст.). Найповнішим, найґрунтовнішим був теоретичний трактат Н.Буало «Мистецтво поетичне» (1674), написаний після того, як класицизм у літературі Франції сформувався. Н.Буало встановив суворі вимоги до кожного жанру, узаконив жанрову специфіку та ієрархію жанрів. Автори класицизму брали сюжети з античної міфології та історії. Для драматургії проголошується закон трьох єдностей: єдність дії (головна дія не може перериватися не пов'язаними з нею подіями чи епізодами); єдність часу (події мають відбуватися протягом однієї доби); єдність місця (місце дії не змінювалося). Героями класицистичних творів були переважно люди високого походження. Найвизначнішими письменниками-класицистами у Франції були Ф. де Малерб, П.Корнель, Ж.Расін, Ж.Б.Мольєр, Ж. де Лафонтен та ін. Під впливом французької літератури класицизм поширювався в інших країнах Європи: Німеччині (І.Готшед); Росії (В.Тредіаковський, М. Ломоносов, Г.Державін та ін.).

Композиція (лат. compositio – побудова, складання, поєднання, створення) – побудова твору, доцільне поєднання всіх його складових у художньо-естетичну цілісність, зумовлену логікою зображення світу, задумом письменника, нормами обраного жанру. Композиція виражає взаємозв'язок, взаємодію персонажів, сцен, епізодів, розділів, способів зображення і komponування художнього твору (розповідь, опис, портрет, пейзаж, інтер'єр, монолог, діалог, репліка, ремарка) і кутів зору суб'єктів твору (автора, оповідача, персонажів). Композиція забезпечує відповідність структури художнього твору задумові письменника.

Контекст – частина твору (фраза, строфа, глава, розділ), яка допомагає зрозуміти точний смисл аналізованого епізоду.

Конфлікт (лат. conflictus – зіткнення, сутичка) – зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, супроводжуваних складними колізіями. Конфлікт у художніх творах реалізується передусім у сюжеті.

Кульмінація (лат.culmen – вершина) – момент найвищого піднесення, напруження, розвитку конфлікту, вирішального зіткнення характерів; мить перелому в сюжеті, з якої починається розв'язка.

Літературний процес – поступальний розвиток світової літератури.

Метод художній (творчий) (грецьк. methodos – шлях дослідження) – сукупність засобів творення художньої дійсності в літературі, що ґрунтується на певному, притаманному лише даному митцеві розумінні світу, суспільства і людини у ньому. Він включає в себе принципи добору життєвих фактів і явищ, засоби художнього узагальнення і побудови образів. Основними художніми (творчими) методами у літературі XVIII-XIX ст. були бароко, класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм та ін.).

Напрямок літературний – сукупність художньо-змістовних та естетичних принципів і тенденцій, що характерні для творчості багатьох письменників певного періоду розвитку літературного процесу. Так, у XVII-XVIII ст. це – класицизм, бароко, сентименталізм, у

XIX ст. – романтизм, реалізм, натуралізм тощо. Представників кожного літературного напрямку об'єднують однаковий підхід до зображення дійсності, місця людини у суспільстві та Всесвіті; використання системи нормативних правил на рівні стилю, композиції, жанрових форм, сукупності художніх засобів; спільність мотивів, тем, ідей, образів, сюжетних схем, які є характерними для конкретно літературного напрямку.

Просвітництво – доба в історії європейської культури, XVIII ст., “Вік Просвітництва”. У цей час формуються нові уявлення про світ, людину суспільство, про смисл життя тощо. Письменники, філософи, вчені того часу вважали, що вони несуть людям світло нової істини, тому їх називали просвітниками, а всю добу – Просвітництвом. Просвітники стверджували, що з усіх цінностей людини найбільшою є розум, що у Всесвіті діють однакові універсальні закони і людина буде щасливою тоді, коли пізнає їх і влаштує власне життя за цими законами, найвищим з яких є закон Розуму. Класичні зразки просвітницької художньої літератури у Франції створили Вольтер, Дідро Руссо. В Англії рух просвітництва започаткували письменники Дефо, Свіфт, Філдінг. Німецька література доби Просвітництва досягла розквіту у другій половині XVIII ст. (Лессінг, Гете, Шилер).

Реалізм (лат. «realis» - речовий, дійсний) – один з ідейно-художніх напрямів у літературі й мистецтві XIX ст. Основоположна проблема взаємин людини і середовища, впливу соціально-історичних обставин на формування духовного світу (характеру) особистості. Замість інтуїтивно-чуттєвого світосприймання на перше місце висувається пізнавально-аналітичне начало, а типізація дійсності стверджується як універсальний спосіб художнього узагальнення. Література стає засобом пізнання людиною себе і навколишнього світу, набуває аксіологічного (ідеологічного) звучання. Принцип вірності реальній дійсності усвідомлюється як критерій художності, як сама художність. Тут важливі об'єктивність, мімітичні принципи, переорієнтація (після романтизму) з минулого на сучасність, конкретно-історичний підхід до явищ дійсності, розуміння історії як поступального розвитку (прогресу), гуманізм та ін.

Роман – епічний жанровий різновид; місткий за обсягом, складний за будовою прозовий (рідше віршований) епічний твір, у якому широко охоплені життєві події, глибоко розкривається історія формування характерів багатьох персонажів. *Роман історичний* побудований на історичному сюжеті, відтворює в художній формі певну епоху, період історії. В історичному романі історична правда поєднується з правдою художньою.

Романтизм (франц. romantisme) – літературний напрям, який сформувався на противагу класицизму. Виник він наприкінці XVIII ст. у Німеччині, Англії та Франції, на початку XIX ст. поширився у Польщі, Росії, Австрії, згодом охопив інші країни Європи, Північної і Південної Америки. У XVIII ст. романтичним називали усе незвичайне, фантастичне, дивне, таке, що зустрічається лише у романах, а не в житті. На межі XVIII-XIX ст. термін “романтизм” означав новий літературний напрям, протилежний класицизму. Визначальними для нього стали такі риси, як заперечення раціоналізму доби Просвітництва, відмова від реалістичного зображення дійсності, неприйняття буденності і звеличення “життя духу”, культ почуттів, заглибленість у внутрішній світ людини, захоплення фольклором, інтерес до фантастики, екзотичних картин природи тощо. Романтизм відкидає нормативність, понад усе цінується творча свобода, фантазія. Заслуга романтиків полягає у розвитку жанрів історичного роману і драми, фантастичної повісті, ліро-епічної поеми, балади, романсу.

Сарказм (грецьк. sarkasmos – терзання, від sarkazo – рву м'ясо) – засіб сатиричного викриття негативного у житті; їдка, викривальна, особливо дошкульна насмішка, вияв крайнього негативного ставлення до зображуваних явищ і людей. Сарказм не має прихованого значення, як іронія, а поєднує сміх з гіркотою і злістю. Він спрямовується на явища не тільки смішні, а й шкідливі, різко негативні й аморальні. Прикладом яскраво вираженого сарказму є роман Дж. Свіфта “Мандри Гуллівера”.

Сатира (лат. satira, від satura – суміш, усяка всячина) – різновид смішного, комічного; особливий спосіб художнього відображення дійсності, який полягає в осудливому осміянні негативного – суспільних явищ, людських вад тощо. На відміну від гумору сатира має гострий, непримиренний характер. У західноєвропейській літературі розквіт сатири пов'язаний з іменами Ф.Рабле, Мольєра, Дж.Свіфта та ін.

Сентименталізм (франц. sentimentalisme, від лат. sentiment – почуття, чуттєвість, чутливість) – течія в європейській літературі другої половини XVIII – початку XIX ст., яка виникла і розвинулася на протигагу жорстким, раціоналістичним нормативам класицизму та властивому добі Просвітництва культу абсолютизованого розуму і проголосила “культ почуттів”. Отримала свою назву за твором англійського письменника Л.Стерна “Сентиментальна подорож” (1768). Тогочасне суспільство відкрило здатність простої людини, не зіпсованої цивілізацією, до тонких чуттєвих переживань. Найпоширенішими жанрами сентименталізму були елегія, послання, епістолярний роман, повість, дорожні нотатки, щоденники. Улюблені персонажі й теми письменників-сентименталістів (Руссо, Річардсон, Карамзін) – люди простого звання, діти, прості явища природи, кохання тощо.

Стилізація (фр.) – свідоме наслідування творчої манери певного письменника, зовнішніх формальних ознак його стилю, певного фольклорного чи літературного жанру, стилю чи напрямку.

Стиль – сукупність ознак, які характеризують твори певного часу, напрямку, індивідуальну манеру письменника. Мистецтвознавство під стилем розуміє те спільне, що об'єднує творчість ряду митців, споріднену тематикою, способом творення художнього світу. Тут стиль збігається з мистецьким напрямом, течією. Оскільки літературно-стильову течію започатковує оригінальний митець з яскраво вираженим світобаченням, неповторним письмом, то найбільш вживаним і окресленим поняттям є «авторський, або індивідуальний, стиль». Світовідчуття, світобачення письменника зумовлюють оригінальність стилю його творів. Стиль письменника – це система особливостей його творчості, якими його твори відрізняються від творів інших митців. Сукупність зображально-виражальних засобів письменника дає ефект стилю, коли закономірно поєднується в художньо мотивовану систему, зумовлену індивідуальністю митця.

Сюжет (франц. sujet – тема, предмет) – система подій в епічних, драматичних, інколи ліричних творах. Оскільки подія чи система подій відбуваються у часі, мають причинно-наслідкові зв'язки, відзначаються відносною завершеністю, то виділяють наступні елементи сюжету: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка. Деякі твори мають багатолінійні сюжети, коли декілька сюжетних ліній розвиваються паралельно, перехрещуються між собою, доповнюючи одна одну.

Тема (грецьк. thema – “те, що лежить в основі”) – коло подій, життєвих явищ, представлених у художньому творі, у тісному зв'язку з проблемами, які з них постають і потребують осмислення.

Трактат (лат. tractatus, від tractare – розглядати, досліджувати) – науково-теоретична праця, в якій аналізується складна проблема, всебічно аргументується концепція автора тощо. В епоху класицизму і Просвітництва цей вид набув особливого поширення, коли були складені класичні зразки трактатів стосовно проблем різних видів мистецтва, зокрема художньої літератури. Тепер замість слова “трактат” частіше вживається термін “монографія”.

Фабула (лат. fabula – байка, розповідь, переказ, історія) – елемент сюжету, що визначає межі руху сюжету у просторі і часі; розповідь про події, зображені у творі, на відміну від самих подій – сюжету твору. Основу фабули складають події, взяті письменником із реального

життя, з історії людства, міфології, інших творів мистецтва. Подія – це одиниця фабули.

Цикл – ряд пов’язаних між собою явищ, які творять певну замкнуту цілість. У літературі – сукупність художніх творів одного жанру, об’єднаних задумом автора в естетичну цілість.

Хроніка – літопис, вид історичного твору; твір, в якому послідовно розкривається історія суспільних чи родинних подій за тривалий проміжок часу.

КОНЦЕПЦІЯ КУРСУ

1. Мета вивчення дисципліни "Історія світової літератури" – ознайомити студентів з основними тенденціями розвитку зарубіжного літературного процесу Середніх віків, Ренесансу, XVII–XVIII ст., акцентуючи на традиціях і новаторстві, відстежуючи національні тенденції розвитку літератури у зв'язках з іншими літературами; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, зростання естетичного і морального потенціалу класичної літератури, сприйняття її в контексті світової культури.
2. Завдання курсу: розкривати безперервність літературного процесу, сприяти усвідомленню літератури як певного національного та історичного типу художньої творчості, домагатися від студентів розуміння естетичної функції, яку продовжує відігравати література в сьогоденні, вдосконалювати вміння і навички студентів аналізувати художні твори та явища літературного процесу; забезпечити оволодіння студентами необхідною термінологією; формувати вміння і навички роботи з науковою літературою; розвивати естетичні смаки студентів та їх креативні здібності; сприяти виробленню у студентів власних поглядів на художні явища; а також критичного підходу до наукових праць тенденційного характеру.
3. Методи і прийоми навчання: фундаментальний, комбінований, пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу навчального матеріалу, репродуктивний, інтертекстуальний, компаративний, культурно-історичний, описовий, герменевтичний методи навчання.
4. Дидактичні засоби навчання: слово викладача, підручники і посібники, веб-сайт викладача.

Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Гурдуз А.І. Зарубіжна література XVII–XVIII ст. : навч.-метод. посіб. / А.І.Гурдуз, Т.М.Ружевиц. – Миколаїв : Іліон, 2007. – 88 с. (15 прим. у бібл.).
2. Навчально-методичний комплекс „Історія світової літератури”. – Режим доступу до електронного варіанта: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> .
3. Гурдуз А., Косенчук О. Дон Кіхот і донкіхотство: сучасний український погляд і варіація // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. пр. – Вип. 24. – Ч. 1 / редкол. : А.В.Козлов (відп. ред.) та ін. – К. : Акцент, 2006. – С. 379-387.

Базова

1. Давиденко Г.Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття / Давиденко Г.Й. Величко М.О. – К., 2007 (10 прим. у бібл.).
2. Жирминская Н.А., Плавский З.И., Разумовская М.В. и др. История зарубежной литературы 17 в. – М., 2001.
3. Ніколенко О.М. Бароко. Класицизм. Просвітництво. – Х., 2003.
4. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX сторіччя. – Х., 2007.
5. Алексеев М.П. Средневековая литература Англии и Шотландии. – М., 1984.
6. Алексеев М.П., Жирмунский В.М., Мокульский С.С., Смирнов А.А. История зарубежной литературы: Средние века и Возрождение. – М., 1999.
7. Артамонов С.Д. История зарубежной литературы XVII-XVIII вв.: Учеб. для пед. ин-тов. – М. : Просв., 1988. – 608 с.
8. Западноевропейская литература XVII века. Хрестоматия / сост. Б.И.Пуришев. – М., 2002.
9. Зарубежная литература XVIII в.: Хрестоматия: Учеб. пособие для вузов: в 2 т. / сост. Б.И. Пуришев и др. – М.: Высш. школа, 1988.
10. Зарубежная литература второго тысячелетия, 1000-2000: Учеб. пособие для фак. филол. проф. / Под ред. Л.Г.Андреева. – М.: Высш. школа, 2001. – 333 с.
11. История зарубежной литературы XVIII века : учеб. / под ред. Л.В.Сидоренко. – М. : Высш. школа, 1999. – 352 с.
12. История зарубежной литературы XVIII века : Учеб. для филол. спец. вузов / под ред. З.И.Плавской. – М.: Высш. школа, 1991. – 335 с.
13. История зарубежной литературы XVIII века: Учеб. пособие по спец. «Филология» / А.Н.Горбунов; под ред. Н.Т.Пахсарьян. – М.: Высш. школа, 2005. – 486 с.
14. Курціус Е.Р. Європейська література і латинське Середньовіччя / Е.Р.Курціус ; пер. з нім. А. Онишко. – Львів : Літопис, 2007. – 752 с.
15. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения / А.Ф. Лосев. – М. : Мысль, 1998. – 623 с.
16. Маген Ж.-М. Шекспир / Жан-Мари Маген, Анжела Маген. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1994. – 447 с.
17. Михальская Н.П., Аникин Г.В. История английской литературы: Учеб. для гуманит. фак. вузов. – М.: Академия, 1998. – 516 с.
18. Прокаєв Ф.І. та ін. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження / Прокаєв Ф.І., Кучинський Б.В., Булаховська Ю.Л., Долганев І.В..- К., 1994.
19. Разумовская М.В. и др. Литература XVII-XVIII веков : Учеб. для студ. филол. фак. вузов / М.В.Разумовская, Г.В.Синило, С.В.Солодовников ; под ред. Я.Засурского. – Минск: Университетское, 1989. – 286 с.
20. Шаповалова М.С., Рубанова Г.Л., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. – Львів, 1993.
21. Штейн А.Л. Литература испанского бароко. – М., 1983.

Допоміжна

Наукова та методична література

1. Брандерс Г. Шекспир. Жизнь и произведения / Г. Брандерс. – М. : Алгоритм, 1997. – 736 с.
2. Габлевич М. Шекспірів Ерос життя і творчості / М. Габлевич // Шекспір В. Сонети / Вільям Шекспір ; пер. з англ. Д. Павличка. – Львів : Літопис, 1998. – С. 171–205.
3. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры / А.Я. Гуревич. – М. : Искусство, 1984. – 350 с.

4. Гуревич А.Я. Проблема средневековой народной культуры. – М., 1981.
5. Лімборський І.В. Західноєвропейське просвітництво XVIII ст. і українська література // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – № 12. – С.34-40.
6. Мелетинский Е.М. Средневековый роман: Происхождение и классические формы. – М., 1983.
7. Пронкевич О. Дон Кіхот і націєтворення // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2006. – № 3. – С.73-86.
8. Пронкевич О. Іспанська література першої половини XX ст. у пошуках національної ідентичності: український погляд // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях, та колегіумах. – 2003. – № 1. – С.63-71.
9. Павлова Т.А. Милтон. – М.: РОССПЭН, 1997. – 480 с.
10. Хлодовский Р.И. Декамерон: Поэтика и стиль. – М., 1982.
11. Шаповалова М.С. Шекспір в українській літературі. – Львів, 1976.
12. Шалагінов Б. Література XVIII ст. // Вікно в світ. – 1999. – № 1. – С.22-28.
13. Шалагінов Б.Б. Творчість письменників Бароко // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2004. – № 1. – С.12-16.
14. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник . в 2 т. / за ред. Н.Михальської та Б.Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005.
15. Літературознавча енциклопедія: в 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 624 с.
16. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т.Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
17. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1985. – 364 с.
18. Терміни іспанської барокової поезії: Луїс де Гонгору, Педро Кальдерон, Хуана Інес де ла Крус // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 12. – С. 32-33.

Довідкова література

1. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І .Ковалів]. – Т.1. – К. : Академія, 2007. – 608 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І .Ковалів]. – Т. 2. – К. : Академія, 2007. – 624 с.

Електронні ресурси

- Електронна бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
- Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
- Національна бібліотека України з віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>
- Сайт <http://philolog.in.ua>

Інформаційні ресурси

1. Посилання на сайти викладача: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> ; <http://mehmat.mnu.mk.ua/sp/uml10> .